

Debiteurenbeleidsplan

ISD Bollenstreek 2015

Beleidsregels terug- en invordering PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015

Inleiding

Wettelijk kader

Op grond van artikel 58 van de Participatiewet (PW) kan het dagelijks bestuur dat de bijstand heeft verleend de kosten van bijstand terugvorderen. Een gelijksoortige bepaling is sinds invoering van de Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten (Wet BUIG) opgenomen in de IOAW en IOAZ¹. Terugvordering is in dat kader een aan het dagelijks bestuur toekomende bevoegdheid en het dagelijks bestuur kan deze bevoegdheid nader inkaderen door middel van beleidsregels.

Met inwerkingtreding van de Wet aanscherping handhaving- en sanctiebeleid SZW-wetten (Wet aanscherping) wordt de bevoegdheid tot terugvordering gedeeltelijk omgezet in een wettelijke verplichting.

Meer specifiek gaat het om vorderingen die het gevolg zijn van ten onrechte ontvangen uitkering in verband met schending van de inlichtingenplicht². De verplichting tot terugvordering komt daarbij mede tot uiting in:

- a. een verplichting tot verrekening van deze vordering met een eventueel recht op algemene bijstand, een uitkering in het kader van de IOAW of IOAZ dan wel een Bbz-uitkering³; en
- b. een wettelijk verbod om medewerking te verlenen aan een schuldregeling indien de vordering is ontstaan door het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenverplichting⁴.

De verplichting tot terugvordering geldt alleen voor vorderingen die zijn ontstaan na inwerkingtreding van de Wet aanscherping (1 januari 2013). Dat geldt ook voor de hierboven onder a en b genoemde verplichtingen. Is het besluit tot terugvordering vóór 1 januari 2013 afgegeven dan blijft ook voor de vordering als gevolg van schending van de inlichtingenplicht, een en ander een bevoegdheid⁵.

Naast de bevoegdheid tot terugvordering is in de wet ook een drietal andere (gerelateerde) bevoegdheden opgenomen:

- a. de bevoegdheid tot intrekking of herziening van het recht op bijstand dan wel een uitkering in het kader van de IOAW of IOAZ⁶;
- b. de bevoegdheid om gebruik te maken van de in titel 4.4 van de Algemene wet bestuursrecht genoemde mogelijkheden tot invordering van een schuld; en
- c. de bevoegdheid tot brutering van de vordering in het kader van te veel genoten uitkering⁷.

Ook deze bevoegdheden worden – zij het soms indirect – aangetast door de Wet aanscherping.

- a. Met betrekking tot de bevoegdheid tot intrekking of herziening is de wet aangepast⁸, in die zin dat intrekking en herziening een verplichting is geworden als sprake is van ten onrechte of tot een te hoog bedrag verstrekte uitkering als gevolg van een schending van de inlichtingenplicht. In alle andere gevallen is het een bevoegdheid.

¹ Artikel 25, van de IOAW alsmede artikel 25 van de IOAZ.

² Artikel 58, eerste lid van de PW en artikel 25, eerste lid van de IOAW en IOAZ.

³ Artikel 60, vierde lid van de PW en artikel 28, tweede lid van de IOAW en IOAZ.

⁴ Artikel 60c van de PW en artikel 29a van de IOAW en IOAZ.

⁵ Artikel XXV, zesde lid van de Wet aanscherping.

⁶ Artikel 54, derde lid van de PW en artikel 17, derde lid van de IOAW en IOAZ.

⁷ Artikel 58, vijfde lid (v/h vierde lid) van de PW en artikel 25, vijfde lid (v/h vierde lid) van de IOAW en IOAZ.

⁸ Deze wijziging is 1 juli 2013 ingegaan.

- b. Met betrekking tot de wijze van invordering heeft het dagelijks bestuur in wezen volledige vrijheid in de keuze van middelen en de mate waarin zij – met inachtneming van de regelgeving rond de beslagvrije voet - middelen bij de berekening van de draagkracht betreft. De Wet aanscherping stelt enkel daar waar het een fraudevordering of de daarmee samenhangende boete betreft verrekening – indien mogelijk – verplicht⁹.
- c. Met betrekking tot brutering is de PW na inwerkingtreding van de Wet aanscherping niet gewijzigd. Daar artikel 58, eerste lid van de PW het dagelijks bestuur echter verplicht tot terugvordering van de kosten van bijstand en tot deze kosten eveneens de eventueel afgedragen belasting en premies behoren, heeft het dagelijks bestuur op dit vlak niet de vrijheid om (gedeeltelijk) van brutering af te zien indien verrekening niet mogelijk blijkt.

Bbz

Het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) is een algemene maatregel van bestuur die weliswaar op de PW is gebaseerd (art. 78f PW), maar ten aanzien van terugvordering daarvan afwijkt omdat terugvordering in het Bbz steeds een verplichtend karakter heeft. Om die reden is het Bbz niet meegenomen in deze beleidsregels.

Uitgangspunten terugvorderings- en invorderingsbeleid

Ook binnen het (door de Wet aanscherping) gewijzigde wettelijk kader hebben gemeenten nog 'bevoegdheden'. En deze bevoegdheden kunnen door het dagelijks bestuur nader worden ingekaderd door middel van beleidsregels. In deze beleidsnotitie worden een aantal beleidsregels voorgesteld. Bij het formuleren van de beleidsregels hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Hoofregel is dat teveel/ten onrechte verstrekte bijstand volledig wordt teruggevorderd en ingevorderd. De schuld moet dus in principe volledig worden terugbetaald. Eigen verantwoordelijkheid van de burger staat voorop.
- Er wordt wel in zekere mate rekening gehouden met efficiency en effectiviteit (kosten-baten-afweging). Zo is het bij voor 'kruimelbedragen' onder voorwaarden mogelijk om af te zien van terug- en invorderen van niet-fraudevorderingen.
- Fraude wordt streng aangepakt. Voor invordering van vorderingen wegens schending van de inlichtingenplicht (hierna korthedshalve afgekort tot: fraudevorderingen) gelden in beginsel strengere aflossingsnormen dan voor niet-fraudevorderingen.
- Bij invordering wordt rekening gehouden met het belang van activering naar werk (werken lonend maken). Een debiteur moet een prikkel houden om uit te stromen uit de bijstand. Hij moet uitzicht hebben op een inkomensverbetering. Een vordering moet uitstroom niet belemmeren. Van een inkomensverbetering zal feitelijk geen sprake zijn, als de volledige beslagvrije ruimte (ook na uitstroom uit bijstand naar werk) wordt gebruikt om een vordering af te lossen. Om te voorkomen dat een vordering een belemmering vormt om uit te stromen uit de bijstand naar werk, wordt daarom na uitstroom uit de uitkering naar werk in beginsel niet de volledige beslagvrije ruimte benut voor aflossing van de vordering.
- Ook bij invordering moet maatwerk voorop staan. De ISD zal een goede balans moeten vinden tussen de belangen van de ISD als schuldeiser, de belangen van de burger als debiteur en het maatschappelijk belang. De te maken afweging van deze belangen zal altijd individueel maatwerk zijn. Soms kunnen burgers (financieel) in de knel komen. Vanuit het maatschappelijk belang is niet alleen strenge handhaving belangrijk, maar zal ook oog moeten blijven bestaan voor de persoonlijke situatie van de debiteur (integraal werken; rekening houden met bijv. uitstroom / armoedebeleid / schuldhulpverlening). En in bijzondere gevallen is afwijking van de beleidsregels mogelijk op basis van de individuele omstandigheden van een debiteur en de aard van (het ontstaan van de) vordering, mits dit goed gemotiveerd is.

⁹ Artikel 60, vierde lid van de PW en artikel 28, tweede lid van de IOAW en IOAZ.

- Voor terug- en invordering geldt dat een duidelijke communicatie met de debiteur noodzakelijk is. Dit kan bijdragen aan de bereidheid van een debiteur om een vordering te betalen. Zo worden brieven en beschikkingen terugvordering en invordering in eenvoudige, heldere bewoordingen opgesteld. Maar ook mondeling contact (telefonisch/persoonlijk) zal kunnen bijdragen aan incasso van vorderingen.

Hoofdstuk 1. Algemeen

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. Algemene verwijzing

Alle begrippen die in deze beleidsregels worden gebruikt en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de Participatiewet (PW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) en de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

2. Nadere begripsomschrijving

In deze beleidsregels wordt verstaan onder:

- a. Awb: de Algemene wet bestuursrecht;
- b. bruteren: het verhogen van de vordering met de loonbelasting en premies volksverzekeringen waarvoor de gemeente die de uitkering verstrekt krachtens de Wet op de loonbelasting 1964 inhoudingsplichtig is, voor zover deze belasting en premies niet verrekend kunnen worden met de door het dagelijks bestuur af te dragen loonbelasting en premies volksverzekeringen;
- c. dagelijks bestuur: het dagelijks bestuur van de Intergemeentelijke Sociale Dienst Bollenstreek;
- d. fraudevordering: vordering in verband met ten onrechte of tot een te hoog bedrag verleende uitkering als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht;
- e. inlichtingenplicht: verplichting genoemd in artikel 17, eerste lid van de PW, artikel 13, eerste lid van de IOAW, artikel 13, eerste lid van de IOAZ en artikel 30c, tweede en derde lid van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen;
- f. IOAW: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werkloze werknemers;
- g. IOAZ: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
- h. schuldregeling: bij een schuldregeling bemiddelt de schuldregelende instelling tussen de schuldenaar en zijn schuldeisers om een minnelijke regeling van de totale schuldenlast te bewerkstelligen;
- i. uitkering: de door het dagelijks bestuur verleende bijstand in het kader van de PW en de uitkering in het kader van de IOAW en IOAZ;
- j. PW: de Participatiewet.

Toelichting op artikel 1

Om te voorkomen dat de betekenis van de begrippen van de PW, de IOAW en de IOAZ en de beleidsregels uiteen lopen is in het eerste lid een algemene verwijzing naar de begrippen in de PW, de IOAW, de IOAZ en de Awb opgenomen. Waar genoemde wetten geen begripsomschrijving geven, geven de beleidsregels deze.

In het tweede lid zijn de begrippen die niet zijn omschreven in de PW, IOAW, IOAZ of Awb, of die verduidelijkt moeten worden, omschreven.

Artikel 2 Algemene bepalingen met betrekking tot herziening, intrekking, terugvordering en brutering

1. Herziening en intrekking

Het dagelijks bestuur herzielt dan wel trekt het recht op uitkering in, indien de uitkering tot een te hoog bedrag dan wel ten onrechte is verleend.

2. Bevoegdheid tot terugvordering (niet-fraudevorderingen)

Het dagelijks bestuur maakt ten volle gebruik van de bevoegdheid tot terugvordering zoals deze hem op grond van de PW en IOAW en IOAZ toekomt¹⁰.

3. Uitzonderingen op het tweede lid op basis van jurisprudentie

- a. Het dagelijks bestuur vordert een door hem na ontvangst van een signaal ten onrechte of tot een te hoog bedrag verstrekte uitkering niet terug, voor zover deze uitkering ook zes maanden na ontvangst van dit signaal nog onterecht of tot een te hoog bedrag is verleend, tenzij belanghebbende in dit kader de inlichtingsplicht heeft geschonden.
Onder een signaal wordt verstaan relevante informatie waaruit kan worden afgeleid dat sprake is van een dusdanige fout, dat het dagelijks bestuur op grond daarvan actie zou moeten ondernemen.
- b. Het dagelijks bestuur beperkt de terugvordering in de situatie dat betrokkene niet heeft gemeld dat hij over een vermogen beschikt dat in beperkte mate de vermogensgrens overstijgt. De terugvordering wordt beperkt tot het bedrag dat niet zou zijn verstrekt indien betrokkene de beperkte overschrijding van de vermogensgrens wel tijdig zou hebben gemeld.¹¹

4. Verplichting tot terugvordering (fraudevorderingen)

Het dagelijks bestuur geeft uitvoering aan de verplichting tot terugvordering die is gebaseerd op de PW, de IOAZ en IOAZ¹².

5. Bruteriing

Het dagelijks bestuur bruteert de vorderingen, die zijn ontstaan door gebruik te maken van de onder lid 2 genoemde bevoegdheden dan wel toepassing van de onder lid 4 genoemde verplichting, bij niet tijdige betaling.

6. Uitzondering op het vijfde lid op basis van jurisprudentie

Het dagelijks bestuur ziet af van brutering, indien sprake is van een vordering die is ontstaan buiten toedoen van belanghebbende en hem niet kan worden verweten dat de betaling van de schuld niet reeds is voldaan in het kalenderjaar waarop deze betrekking heeft¹³.

Toelichting op artikel 2

Hoofregel

Dit artikel bevat (in de leden 1, 2 en 5) de hoofregel, oftewel de wijze waarop in beginsel gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheid tot herziening, intrekking, terugvordering, invordering of brutering (van niet-fraudevorderingen). Daarnaast is in lid 4 vermeld dat (uiteraard) uitvoering wordt gegeven aan de wettelijke verplichting tot terugvordering van de zogenaamde fraudevorderingen.

Uitzonderingen

In de leden 3 en 6 staan vervolgens volledigheidshalve de algemene – binnen de jurisprudentie geformuleerde – uitzonderingen beschreven. Het gaat om uitzonderingen op de bevoegdheid tot terugvordering (dus niet om uitzonderingen op de wettelijk verplichte terugvordering van fraudevorderingen).

Het betreft situaties waarvan binnen de jurisprudentie is komen vast te staan dat het dagelijks bestuur, ongeacht een gehoudenheid tot terugvordering of brutering, moet afzien van haar vaste gedragslijn. Het dagelijks bestuur heeft niet de vrijheid om van deze in de jurisprudentie benoemde uitzonderingen af te wijken.

¹⁰ Zie artikel 58, tweede lid en artikel 59 PW en artikel 25, tweede lid en artikel 26 van de IOAW en IOAZ.

¹¹ Zie CRvB 16 augustus 2011, LJN: BR5136 en CRvB 11 mei 2010, LJN: BM5095.

¹² Zie artikel 58, eerste lid PW en artikel 25, eerste lid van de IOAW en IOAZ.

¹³ Zie CRvB 24 juli 2007, LJN: BB0561.

De onder lid 3 sub a weergegeven zesmaanden jurisprudentie komt er op neer dat de gemeente binnen zes maanden nadat zij een signaal heeft ontvangen, over moet gaan tot aanpassing van het recht op uitkering.

Een signaal kan daarbij worden gedefinieerd als relevante informatie over de uitkeringsgerechtigde waaruit kan worden afgeleid dat sprake is van een dusdanige fout, dat het dagelijks bestuur op grond daarvan actie zou moeten ondernemen. Vindt geen aanpassing van het recht op uitkering plaats binnen de genoemde zes maanden, dan moet het dagelijks bestuur van terugvordering afzien voor het deel dat na deze zes maanden nog te veel aan uitkering is verstrekt.

De zesmaanden jurisprudentie speelt niet indien sprake is van schending van de inlichtingenplicht¹⁴. Wanneer belanghebbende bijvoorbeeld een uitkering ontvangt en hij heeft niet opgegeven dat hij een heffingskorting ontvangt van de Belastingdienst (welke heffingskorting moet worden gekort op de uitkering), dan is sprake van een schending van de inlichtingenplicht door belanghebbende. In dat geval geldt de zesmaanden jurisprudentie niet.

Heeft de belanghebbende wel opgegeven dat hij heffingskorting ontvangt van de Belastingdienst of is van de Belastingdienst bericht ontvangen dat belanghebbende deze heffingskorting ontvangt, dan geldt de zesmaanden jurisprudentie. Het dagelijks bestuur moet in dit geval dus binnen uiterlijk zes maanden het recht op uitkering aanpassen.

Lid 3 sub b betreft de situatie dat sprake is van een beperkte overschrijding van de vermogensgrens gedurende langere tijd. De situatie kan bestaan dat de uitkeringsgerechtigde niet heeft gemeld dat hij over een vermogen beschikt dat in beperkte mate de vermogensgrens overstijgt. Komt het dagelijks bestuur hierachter dan is hij in wezen gerechtigd om de bijstand over de gehele periode van de overschrijding in te trekken. Vaste jurisprudentie is echter dat in deze situatie de terugvordering moet worden beperkt tot het bedrag dat niet zou zijn verstrekt indien de uitkeringsgerechtigde de beperkte overschrijding van de vermogensgrens wel tijdig zou hebben gemeld.

Lid 6 Het bruteren van een niet-fraudevordering is een bevoegdheid. In lid 5 is de hoofdregel benoemd dat het dagelijks bestuur gebruik maakt van deze bevoegdheid. Naar vaste rechtspraak moet worden afgezien van brutering indien sprake is van een vordering die is ontstaan buiten toedoen van een belanghebbende en hem niet kan worden verweten dat de betaling van de schuld niet reeds is voldaan in het kalenderjaar waarop deze betrekking heeft¹⁵.

Hoofdstuk 2. Geheel of gedeeltelijk afzien van (verdere) terugvordering

Paragraaf 2.1 Algemeen

Artikel 3 Afzien van terugvordering

1. Zeer dringende redenen

Indien daarvoor zeer dringende redenen aanwezig zijn, kan het dagelijks bestuur besluiten geheel of gedeeltelijk af te zien van (verdere) terugvordering.

¹⁴ Zie CRvB 12 juni 2006, LJN: BA7221 en CRvB 17 juli 2007, LJN: BB1640.

¹⁵ Zie CRvB 24 juli 2007, LJN: BB0561.

2. Kruiemelbedrag (niet-fraudevorderingen)

In afwijking van het bepaalde in artikel 2, tweede lid, ziet het dagelijks bestuur af van terugvordering of invordering indien de terug te vorderen uitkering een bedrag van € 125 op netto basis per kalenderjaar niet te boven gaat en belanghebbende geen bekend adres of verblijfplaats heeft of wanneer dwanginvordering niet mogelijk is.

Toelichting op artikel 3

Volledigheidshalve is het bepaalde in artikel 58, achtste lid van de PW ook in deze verordening opgenomen. Op grond van dat artikel kan het dagelijks bestuur afzien van (verdere) terugvordering als er sprake is van dringende redenen.

Van dringende redenen is sprake als de terugvordering of invordering leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor de belanghebbende op het moment van terugvordering/invordering (toetsing ex nunc). Daarvan zal overigens niet snel sprake zijn. Er moet iets bijzonders en uitzonderlijks aan de hand zijn in een individueel geval waardoor terugvordering/invordering voor de belanghebbende (en met name voor diens minderjarige gezinsleden) tot onaanvaardbare consequenties zou leiden. Vast moet staan dat sprake is van een incidenteel geval en dat de behoeftige omstandigheden waarin de (mede) belanghebbende minderjarige gezinsleden verkeren op geen enkele wijze zijn te verhelpen, zodat afzien van terugvordering/invordering in deze vorm volstrekt onvermijdelijk is. Het ontbreken van voldoende middelen om in het bestaan te voorzien, is op zich geen voldoende voorwaarde om te kunnen spreken van dringende redenen (citaten uit: Memorie van Toelichting en de Nota n.a.v. het Verslag bij Wetsvoorstel Wet aanscherping, nr. 33 207).

In beleid kan het dagelijks bestuur voor niet-fraudevorderingen de hoogte bepalen van zgn. kruiemelbedragen waarbij kan worden afgezien van terugvordering of van (nadere) invordering nadat al een terugvorderingsbesluit is genomen. (Vorderingen als bedoeld in artikel 58, eerste lid alsmede artikel 25, eerste lid van de IOAZ en IOAZ vallen dus niet onder het tweede lid).

In het tweede lid is het kruiemelbedrag bepaald op € 125 netto per kalenderjaar en in dat geval wordt er alleen afgezien van (verdere) terugvordering of invordering wanneer:

- er sprake is van een belanghebbende zonder een bekend adres en verblijfplaats (dus als belanghebbende 'VOW' is, dat wil zeggen 'Vertrokken Onbekend Waarheen');
- dwanginvordering (via artikel 13 van deze beleidsregels) niet mogelijk is (dus als er geen inkomen of vermogen is waarop de vordering kan worden ingevorderd).

Paragraaf 2.2 Afzien van terugvordering na een bepaalde periode

Artikel 4 Afzien van terugvordering of van verdere terugvordering na het voldoen aan de betalingsverplichting

1. Mogelijkheid tot afzien van terugvordering bij niet- fraudevorderingen

In afwijking van het bepaalde in artikel 2, tweede lid, kan het dagelijks bestuur besluiten af te zien van terugvordering of van verdere terugvordering van uitkering indien de belanghebbende:

- a. gedurende **vijf jaar** volledig aan zijn betalingsverplichtingen heeft voldaan en ten minste **75%** van de hoofdsom van de vordering heeft voldaan; of
- b. gedurende **vijf jaar** niet volledig aan zijn betalingsverplichtingen heeft voldaan, maar het achterstallige bedrag over die periode en de op de invordering betrekking hebbende kosten, alsnog heeft betaald en ten minste **75% van de hoofdsom** van de vordering heeft voldaan; of
- c. gedurende **tien jaar** geen betalingen heeft verricht en niet aannemelijk is dat hij deze op enig moment zal gaan verrichten.

2. Schriftelijk of ambtshalve

In beginsel wordt een besluit als bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a. of b. slechts genomen als de belanghebbende daarom schriftelijk heeft verzocht. Tot toepassing van het eerste lid, aanhef en onder c. kan uitsluitend ambtshalve worden besloten.

3. Uitzonderingen op lid 1

Het eerste lid is niet van toepassing ten aanzien van vorderingen:

- a. die het gevolg zijn van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid;
- b. die door pand of hypotheek op een goed of goederen zijn gedekt, behoudens voor zover zij niet op die goederen verhaald kunnen worden;
- c. die een gevolg zijn van een eerder verstrekte geldlening en de uit de geldlening voortvloeiende verplichtingen niet of niet behoorlijk worden nakomen¹⁶;
- d. die zijn ontstaan wegens onverschuldigd betaalde kosten van bijstand¹⁷.

4. Intrekking besluit tot afzien van terugvordering

Het op basis van het eerste lid genomen besluit tot (gedeeltelijk) afzien van terugvordering wordt ingetrokken, indien op een later tijdstip blijkt dat belanghebbende onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een ander besluit zou hebben geleid.

5. Mogelijkheid tot afzien van terugvordering bij fraude-vorderingen

Het eerste lid is niet van toepassing ten aanzien van fraude-vorderingen¹⁸. Er kan alleen worden afgezien van (verdere) terugvordering van een fraudevordering als er 10 jaar geen betalingen zijn ontvangen en niet aannemelijk is dat deze nog zullen worden ontvangen¹⁹.

6. Hoofdelijke aansprakelijkheid

Toepassing van dit artikel laat de hoofdelijke aansprakelijkheid van eventuele gezinsleden van belanghebbende als bedoeld in artikel 59 van de PW en artikel 26 van de IOAW en IOAZ onverlet.

Toelichting op artikel 4

Er zijn situaties waarbij incasso vrijwel onmogelijk is of waarbij het, door omstandigheden, verstandig is om in te stemmen met kwijtschelding. Uitgangspunt is een strakke incasso en het zo mogelijk volledig invorderen van gelden. Maar onder omstandigheden kan het dagelijks bestuur besluiten om geheel of gedeeltelijk af te zien van verdere terugvordering.

Deze mogelijkheid kan de belanghebbende debiteur stimuleren tot betaling. Het biedt immers zicht op een (eerdere) beëindiging van de aflossingsverplichting.

Anderzijds maakt deze mogelijkheid het debiteurenbeleid efficiënter en uitvoerbaarder. Het maakt het immers mogelijk om het debiteurenbestand op te schonen van vorderingen die niet of nauwelijks zijn in te vorderen, of waarvan de kosten van inning niet in verhouding staan tot het bedrag van de (ontvangen aflossing op de) vordering.

¹⁶ Artikel 58 lid 2 aanhef en onder b PW.

¹⁷ Artikel 58 lid 2 aanhef en sub f PW en artikel 25 lid 3 van de IOAW en de IOAZ (onverschuldigd betaalde uitkering).

¹⁸ Artikel 58, eerste lid PW alsmede artikel 25, eerste lid van de IOAW en IOAZ.

¹⁹ Artikel 58, zevende lid aanhef en onder c PW respectievelijk artikel 25, zesde lid aanhef en onder c van de IOAW en IOAZ.

Voor niet-fraudevorderingen is de mogelijkheid om af te zien van (verdere) terugvordering omschreven in het eerste lid. Daar is vermeld gedurende welke termijn moet zijn afgelost (in beginsel 5 jaar) respectievelijk welk bedrag van de hoofdsom moet zijn voldaan (75%). Zijn gedurende 10 jaar na het ontstaan van de vordering en de aflossingsverplichting geen betalingen gedaan en is het niet aannemelijk dat er nog betalingen zullen worden gedaan door belanghebbende, dan kan eveneens worden afgezien van verdere terugvordering.

In het tweede lid is aangegeven dat een besluit tot het afzien van terugvordering in beginsel alleen op schriftelijk verzoek van de belanghebbende (debiteur) wordt genomen. Alleen indien in 10 jaar tijd geen betalingen zijn ontvangen en deze ook niet meer worden verwacht, kan het dagelijks bestuur ambtshalve besluiten om af te zien van (verdere) terugvordering.

Op de in het eerste lid van artikel 4 genoemde hoofdregel zijn in lid 3 enkele uitzonderingen geformuleerd. Het dagelijks bestuur beperkt daarmee de reikwijdte van de mogelijkheid om af te zien van (verdere) terugvordering voor bepaalde type schulden.

Daarnaast is in lid 4 benoemd wanneer een eerder op basis van artikel 4 genomen besluit om af te zien van (verdere) terugvordering wordt ingetrokken.

De mogelijkheid tot het afzien van (verdere) terugvordering van een fraudevordering is geregeld in artikel 58, zevende lid van de PW en artikel 25, zesde lid van de IOAW en IOAZ. Volledigheidshalve is in (het vijfde lid van) deze beleidsregels opgenomen dat het eerste lid niet ziet op fraudevorderingen. - Met de bevoegdheid om af te zien van (verdere) terugvordering van een fraudevordering wordt zeer terughoudend omgegaan. Alleen wanneer een vordering oninbaar blijkt, zal worden afgezien van (verdere) terugvordering van de fraudevordering. Concreet zal hiertoe worden besloten als er 10 jaar geen betalingen zijn ontvangen en niet aannemelijk is dat deze nog zullen worden ontvangen (artikel 58, zevende lid aanhef en sub c van de PW, dan wel artikel 25, zesde lid aanhef en sub c van de IOAW en IOAZ).

Tot slot is volledigheidshalve in het zesde lid nog opgenomen dat een besluit om af te zien van (verdere) terugvordering alleen betrekking heeft op de geadresseerde belanghebbende bij dat besluit. Soms zijn er meer personen aansprakelijk voor dezelfde vordering. Dit is bijvoorbeeld het geval bij bijstandsverlening aan een gezin of bij terugvordering van bijstand wegens een verzwegen partner. Op grond van art. 6:9, eerste lid van het Burgerlijk Wetboek moet degene die (mede) hoofdelijk aansprakelijk is, de (restant)vordering nog wel voldoen. Ook als voor de andere hoofdelijk aansprakelijke is besloten af te zien van (verdere) terugvordering (tenzij ook bij deze andere hoofdelijk aansprakelijke is besloten om af te zien van terugvordering).

Paragraaf 2.3 Schuldregeling

Artikel 5 Geheel of gedeeltelijk afzien van terugvordering bij schulden (schuldregeling)

1. Medewerking aan schuldregeling

Het dagelijks bestuur verleent medewerking aan een schuldregeling indien:

- a. redelijkerwijs te voorzien is dat de belanghebbende niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden;
- b. redelijkerwijs te voorzien is dat een schuldregeling met betrekking tot alle vorderingen van de overige schuldeisers zonder een zodanig besluit niet tot stand zal komen; en
- c. de vordering van het dagelijks bestuur wegens teruggevorderde uitkering ten minste zal worden voldaan naar evenredigheid met de vorderingen van de schuldeisers van gelijke rang.

2. Uitzonderingen op lid 1

Het eerste lid is niet van toepassing indien:

- a. sprake is van een vordering die is ontstaan door het overtreden van de inlichtingenplicht en hiervoor een bestuurlijke boete is opgelegd of aangifte is gedaan op grond van het Wetboek van Strafrecht²⁰.
- b. de terugvordering van uitkering het gevolg is van verwijtbaar gedrag van de belanghebbende dan wel de vordering ziet op bijstand die is verstrekt in de vorm van een geldlening op grond van het bepaalde in artikel 48, tweede lid, aanhef en onder b, van de PW;
- c. de vordering wordt gedekt door pand of hypotheek op een goed of goederen, behoudens voor zover de vordering niet op die goederen verhaald kan worden;

3. Intrekking beslissing tot medewerking

De beslissing om medewerking te verlenen aan een schuldregeling wordt ingetrokken indien:

- a. niet binnen zes maanden na bekendmaking van deze beslissing, een schuldregeling tot stand is gekomen die voldoet aan de eisen bedoeld in het eerste lid; dan wel
- b. onjuiste of onvolledige gegevens zijn verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een ander besluit zou hebben geleid.

Toelichting op artikel 5

Wanneer een belanghebbende schulden heeft en niet voldoende inkomen om alle betalingsverplichtingen (inclusief schulden) na te komen, is er sprake van een 'problematische schuldenlast'. Een zogenaamde minnelijke schuldregeling kan soms een oplossing vormen.

Bij een minnelijke schuldregeling wordt zonder tussenkomst van de rechter een schuldregeling getroffen. In dat kader wordt (volgens vaste richtlijnen) berekend hoeveel procent van de schulden de belanghebbende in 36 maanden zou kunnen aflossen. En vervolgens wordt aan alle schuldeisers gevraagd om daarmee in te stemmen. Wanneer alle schuldeisers hiermee akkoord gaan, wordt na 36 maanden betaling van de vastgestelde aflossingen, het eventuele restant van de vorderingen buiten invordering gesteld (finale kwijting). Belanghebbende hoeft dit restant dan niet meer te betalen.

Dit artikel benoemt onder welke voorwaarden het dagelijks bestuur – in zijn rol als schuldeiser (dus niet in de rol als schulddienstverlener)– medewerking verleent aan een eventuele schuldregeling. Het eerste lid vermeldt onder welke voorwaarden het dagelijks bestuur mee kan werken aan een schuldregeling.

In het tweede lid zijn enkele beperkingen gesteld aan de mogelijkheid om mee te werken aan een schuldregeling. De medewerking aan een schuldregeling geldt niet in de volgende gevallen:

- wettelijk is bepaald dat geen medewerking aan de totstandkoming van een schuldregeling kan worden verleend indien het een na 1 januari 2013 ontstane vordering betreft die is ontstaan door een schending van de inlichtingenplicht en waarvoor een bestuurlijke boete is opgelegd of aangifte is gedaan (artikel 60c van de PW en artikel 29a van de IOAW en IOAZ). Dit artikel ziet daarom niet op deze vorderingen. Volledigheidshalve is dit ook in deze beleidsregels opgenomen.
- als de terugvordering van uitkering het gevolg is van verwijtbaar gedrag van de belanghebbende.
- als de vordering ziet op bijstand die is verstrekt in de vorm van een geldlening op grond van het bepaalde in artikel 48, tweede lid, aanhef en onder b, van de PW (wegens tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan); of
- als de vordering wordt gedekt door pand of hypotheek op een goed of goederen (tenzij de vordering niet op die goederen verhaald kan worden).

²⁰ Artikel 60c van de PW en artikel 29a van de IOAW en IOAZ.

Tenslotte zijn in het derde lid gronden benoemd op basis waarvan het dagelijks bestuur hem medewerking aan een schuldregeling intrekt. In dat kader is de periode benoemd waarbinnen een schuldregeling definitief tot stand moet zijn gekomen, namelijk 6 maanden. De periode van 6 maanden start op het moment dat het dagelijks bestuur aan belanghebbende (of diens bemiddelaar) meldt dat wordt meegewerkt aan de schuldregeling.

De beslissing om mee te werken aan de schuldregeling wordt eveneens ingetrokken als wordt vastgesteld dat de schuldregeling tot stand is gekomen op basis van onjuiste of onvolledige gegevens door toedoen van de schuldenaar.

Hoofdstuk 3. Terugvordering en invordering

Paragraaf 3.1 De betalingsverplichting

Artikel 6 Algemeen

1. Inhoud terugvorderingsbesluit

Het terugvorderingsbesluit vermeldt in ieder geval:

- a. de reden waarom de uitkering wordt teruggevorderd;
- b. de wettelijke grondslag op basis waarvan de terugvordering plaatsvindt;
- c. het bedrag dat wordt teruggevorderd en – indien van toepassing – de periode waarover de bijstand wordt teruggevorderd;
- d. of er netto of bruto wordt teruggevorderd dan wel of de (restant)vordering in het volgende kalenderjaar wordt gebruteerd;
- e. de termijn waarbinnen betaling van het teruggevorderde bedrag moet plaatsvinden.

2. De invordering

Het dagelijks bestuur start de invordering gelijktijdig met de afgifte van het terugvorderingsbesluit en hanteert daarbij de in artikel 4:87 van de Awb genoemde betalingstermijn van zes weken.

3. Inhoud invorderingsbesluit

Het gelijktijdig met het terugvorderingsbesluit afgegeven invorderingsbesluit omvat in ieder geval de volgende punten:

- a. de hoogte van (het saldo van) de vordering;
- b. de betalingsverplichting om de vordering in zijn geheel te voldoen;
- c. de betalingstermijn en de datum waarop de betalingsverplichting in gaat;
- d. en – indien de belanghebbende een uitkering ontvangt van het dagelijks bestuur – de vermelding dat tot verrekening als bedoeld in artikel 7 wordt overgegaan, alsmede de hoogte van het bedrag van verrekening;
- e. dat de kosten als bedoeld in artikel 14 aan belanghebbende worden doorberekend indien moet worden overgegaan tot beslaglegging als bedoeld in artikel 13.

Toelichting op artikel 6

In dit artikel staat wat in ieder geval in het terugvorderings- en invorderingsbesluit wordt vermeld en dat invordering gelijktijdig met de bekendmaking van dit terugvorderingsbesluit start. Omdat dit een bestuursrechtelijke geldschuld is, geldt Titel 4.4 van de Awb. Volgens art. 4:87 Awb geldt een betalingstermijn van tenminste 6 weken. In dit artikel is de betalingstermijn bepaald op deze minimum termijn. In de beschikking moet worden vermeld wanneer de betalingsverplichting ingaat. En uiteraard wat het saldo van de vordering is.

Wanneer belanghebbende een uitkering ontvangt van het dagelijks bestuur wordt eveneens vermeld dat tot verrekening wordt overgegaan (conform artikel 7) en de hoogte van het bedrag van de verrekening (art. 4:93, tweede lid, van de Awb).

Uiteraard kan er daarnaast – afhankelijk van de situatie – uiteraard altijd ook nog aanvullende informatie in het terugvorderings- en/of invorderingsbesluit worden vermeld. Bijvoorbeeld:

- de mogelijkheid voor belanghebbende om binnen 6 weken na verzenddatum van de beschikking als bedoeld in artikel 4.87 van de Awb een betalingsregeling te treffen (dit zal aan de orde kunnen zijn indien belanghebbende géén uitkering van het dagelijks bestuur ontvangt. Ontvangt belanghebbende wel een uitkering, dan zal het dagelijks bestuur de vordering verrekenen met de uitkering).
- wat de (rechts)gevolgen bij niet (tijdige) nakoming van de betalingsverplichting zijn. Bijvoorbeeld de mogelijkheid van invordering bij dwangbevel na aanmaning en dat invorderingskosten voor rekening van de belanghebbende kunnen worden gebracht.

Deze rechtsgevolgen zijn ondermeer beschreven in afdeling 4.4.2 Awb over verzuim en wettelijke rente en afdeling 4.4.4 over aanmaning en invordering bij dwangbevel (ook het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bieden incassomaatregelen);

- ook zou vermeld worden dat het aangaan van nieuwe schuldverplichtingen (uiteraard) niet leidt tot een nieuwe vaststelling van een opgelegde betalingsverplichtingen (tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden).

Artikel 7 Verrekening

1. Directe verrekening

Het dagelijks bestuur gaat indien mogelijk meteen na afgifte van het besluit tot terugvordering over tot verrekening van de vordering met een door het dagelijks bestuur verstrekte algemene bijstands-uitkering PW of een uitkering in het kader van de IOAW of IOAZ²¹.

2. Bestuurlijke boete eerst verrekenen

Indien de belanghebbende een uitkering van het dagelijks bestuur ontvangt en zowel een bestuurlijke boete²² als een of meer fraude- of niet- fraude vorderingen²³ is verschuldigd aan het dagelijks bestuur, verrekenet het dagelijks bestuur de bestuurlijke boete in beginsel bij voorrang met de in het eerste lid bedoelde uitkering van belanghebbende.

Toelichting op artikel 7

Voor zover de belanghebbende na afgifte van het terugvorderingbesluit een (algemene bijstands-) uitkering ontvangt in het kader van de PW, IOAW of IOAZ geldt voor fraudevorderingen ontstaan na 1 januari 2013 een wettelijke verrekeningsplicht. Dit staat in art. 60, vierde lid van de PW en art. 28, tweede lid van de IOAW en IOAZ.

Voor alle andere vorderingen geldt dat het dagelijks bestuur bevoegd is om direct tot verrekening van de vordering over te gaan (artikel 60, tweede lid PW en art. 28, derde lid van de IOAW en IOAZ). In deze beleidsregels is ervoor gekozen om gebruik te maken van deze bevoegdheid. Ontvangt de belanghebbende dus een uitkering, dan gaat het dagelijks bestuur in beginsel altijd over tot verrekening van de vordering met de uitkering (ongeacht de aard van de terugvordering). Een in de terugvorderingsbeschikking genoemde betalingstermijn verhindert niet dat wordt overgegaan tot

²¹ Artikel 60, tweede en vierde lid, van de PW en artikel 28, tweede en derde lid van de IOAW/IOAZ.

²² Als bedoeld in artikel 18a, eerste lid PW en artikel 20a van de IOAW en IOAZ.

²³ Als bedoeld in artikel 58, eerste en tweede lid, van de PW of artikel 25, eerste t/m derde lid van de IOAW en IOAZ.

verrekening. Ook een (eventueel) geboden uitstel van betaling doet niets af aan de verplichting tot verrekening (dit staat in artikel 4:93, vijfde lid van de Awb).

Bij de verrekening moet de beslagvrije voet in acht worden genomen. Het meerdere wordt verrekend met de vordering. Het te verrekenen bedrag is bepaald in artikel 8.

Het tweede lid regelt de situatie dat er sprake is van zowel een terugvordering als een boete. Met welke geldschuld worden de ingehouden betalingen op de uitkering in dat geval verrekend? Volgens dit artikel wordt de betaling in beginsel eerst op de bestuurlijke boete afgelost. De bestuurlijke boete op grond van de PW/IOAW/IOAZ is namelijk een concurrente vordering c.q. een niet-preferente vordering. Terwijl terugvorderingen PW/IOAW/IOAZ preferent zijn (art. 60 lid 7 PW en art. 30 lid 1 IOAW/IOAZ). Wordt de uitkering beëindigd en zal de terugvordering en boete anderszins moeten worden geïncasseerd, dan heeft de terugvordering (als preferente vordering) voorrang (de invordering van de boete zal in dat geval kunnen worden 'weggedrukt' door de preferente schulden).

Ontvangt belanghebbende geen uitkering (meer) van het dagelijks bestuur (en is verrekening dus niet mogelijk) en staat er zowel een boete als een terugvordering open op belanghebbende dan wordt in principe eerst de terugvordering geïncasseerd omdat dit een preferente vordering is die voorgaat op eventuele concurrente vorderingen van andere beslagleggers. Na betaling van de terugvordering wordt de boete geïncasseerd (de concurrente vordering).

Door de woorden 'in beginsel' is er echter ruimte gelaten of af te kunnen wijken van de regel dat eerst de bestuurlijke boete moet worden verrekend. Zo kan er bijvoorbeeld voor worden gekozen om in een kalenderjaar toch eerst te verrekenen met de (netto) terugvordering en nog niet met de boete, om zo brutering van die vordering per 1 januari van het volgende kalenderjaar te voorkomen/te beperken.

Artikel 8 Vaststelling van de hoogte van het maandelijks verrekeningsbedrag van belanghebbenden met een uitkering PW, IOAW of IOAZ

1. Het te verrekenen bedrag

Indien belanghebbende een (algemene bijstands)uitkering ontvangt op grond van de PW, de IOAW of de IOAZ, dan bedraagt het te verrekenen bedrag als bedoeld in artikel 7 in beginsel:

a. voor fraude vorderingen²⁴

100% van het bedrag dat ingevolge het bepaalde in artikel 475d van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering voor beslag in aanmerking komt;

b. voor niet-fraudevorderingen (overige vorderingen)²⁵

95% van het bedrag dat ingevolge het bepaalde in artikel 475d van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering voor beslag in aanmerking zou komen;

Indien belanghebbende echter desgevraagd niet de inlichtingen heeft verstrekt die nodig zijn voor de tenuitvoerlegging van de vordering/boete, geldt geen beslagvrije voet totdat deze inlichtingen alsnog zijn verstrekt²⁶.

2. Bij beslaglegging door derden

In geval van beslaglegging door een derde (dat wil zeggen een andere schuldeiser dan het dagelijks bestuur), kan de aflossingsverplichting ingevolge het eerste lid voor beide genoemde vorderingen worden bepaald op de volledige beslagruimte zoals aangegeven in artikel 475d van het wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

²⁴ Artikel 58, eerste lid PW en artikel 25 eerste lid IOAW en IOAZ.

²⁵ Artikel 58, tweede lid en artikel 59 van de PW alsmede artikel 25, tweede lid en artikel 26 van de IOAW en IOAZ.

²⁶ Artikel 18a, achtste lid van de PW en artikel 60, eerste lid van de PW jo artikel 60, zesde lid van de PW en artikel 20a, achtste lid van de IOAW/IOAZ en artikel 27 en 28, zesde lid van de IOAW/IOAZ.

Toelichting op artikel 8

In dit artikel is het met de uitkering te verrekenen verrekeningsbedrag (aflossingsbedrag) vastgesteld. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen fraudevorderingen (waar hogere verrekeningsbedragen voor gelden) en niet-fraudevorderingen.

Voor fraudevorderingen geldt dat in principe 100% van de beslagvrije voet wordt verrekend met de vordering. De belanghebbende moet de beschikking blijven houden over de toepasselijke beslagvrije voet (art. 475 d Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering).

De beslagvrije voet is het deel van het inkomen waarop in beginsel géén beslag mag worden gelegd (dus het inkomen waarover de belanghebbende de beschikking moet blijven houden). Via www.schuldinfo.nl kan de toepasselijke beslagvrije voet worden berekend.

De beslagvrije voet geldt niet als belanghebbende desgevraagd geen inlichtingen verstrekt aan het dagelijks bestuur die voor de tenuitvoerlegging van de terugvordering of bestuurlijke boete van belang zijn. Dit staat in artikel 18a, achtste lid PW en artikel 60, eerste en zesde lid van de PW / artikel 20a, achtste lid van de IOAW/IOAZ en artikel 27 en 28, zesde lid van de IOAW/IOAZ. En dit geldt voor fraude-vorderingen en niet-fraudevorderingen. (Ook als een bestuurlijke boete is opgelegd bij recidive hoeft overigens volgens de PW/IOAW/IOAZ gedurende maximaal 3 maanden niet de beslagvrije voet te worden gehanteerd²⁷).

Voor niet-fraudevorderingen geldt dat in principe 95% van de beslagvrije voet wordt verrekend met de vordering.

Uiteraard kan meer worden verrekend of afgelost wanneer belanghebbende dit zelf uitdrukkelijk wil. De belanghebbende die bijvoorbeeld wil voorkomen dat de (restant)netto-vordering per 1 januari van het volgende kalenderjaar moet worden gebruteerd, kan ervoor kiezen om iets hogere bedragen te laten verrekenen om brutering van de vordering te voorkomen.

Voorts kan de situatie zich voordoen dat verrekening moet plaatsvinden wegens een niet-fraudevordering en dat belanghebbende daarnaast bijvoorbeeld leenbijstand moet aflossen. In dat geval zal in beginsel eerst de verrekening (95% van de beslagvrije voet) plaatsvinden en daarnaast tot in beginsel maximaal de beslagvrije voet (de resterende 5%) de aflossing van de leenbijstand. Tenzij de beslagvrije voet niet geldt omdat belanghebbende geen inlichtingen verstrekt. In dat geval kan de volledige uitkering worden verrekend met de niet-fraudevordering. Aflossing van de leenbijstand schuift in dat geval op naar een later tijdstip.

In het tweede lid is bepaald dat de verrekening kan worden opgehoogd tot de volledige beslagvrije ruimte, wanneer sprake is van beslag dat door een derde (een andere schuldeiser van belanghebbende) op de uitkering van belanghebbende. Daarmee gebruikt het dagelijks bestuur de volledige beslagvrije ruimte (en dus niet slechts een deel daarvan) omdat anders het vrijgelaten deel van de beslagvrije ruimte zou worden ingenomen door een derde schuldeiser. In dit geval wordt er bij invordering dus geen onderscheid meer gemaakt tussen fraudevorderingen en niet-fraudevorderingen.

In de 'Beleidsregels boete PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015' is onder meer dit artikel (en ook de artikelen 9 t/m 14) van overeenkomstige toepassing verklaard op de bestuurlijke boete. Als sprake is van een bestuurlijke boete geldt dit artikel (en de overige voornoemde artikelen) in aanvulling op hetgeen is vermeld in de 'Beleidsregels boete'. Waar in deze beleidsregels een onderscheid wordt

²⁷ Artikel 18a, vijfde lid van de PW jo artikel 60b van de PW / artikel 29 jo artikel 20a, vijfde lid van de IOAW/IOAZ en de 'Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive ISD Bollenstreek 2015', alsmede de 'Beleidsregels boete PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015'.

gemaakt in fraudevorderingen en niet-fraudevorderingen (overige vorderingen) geldt voor de bestuurlijke boete hetgeen is bepaald voor de fraudevorderingen.

Artikel 9 Vaststelling van de duur en de hoogte van de maandelijkse aflossingscapaciteit van belanghebbenden die géén recht (meer) hebben op een uitkering PW, IOAW of IOAZ

1. Pseudoverrekening

Indien belanghebbende algemene bijstand PW of een uitkering IOAW of IOAZ ontvangt van een andere gemeente of een uitkering voor levensonderhoud ontvangt van het UWV of de SVB, kan het dagelijks bestuur aan die andere gemeenten, dan wel aan het UWV of de SVB verzoeken om tot betaling over te gaan overeenkomstig art. 60a, eerste t/m derde lid van de PW of artikel 28, vierde lid, van de IOAW en IOAZ. De aflossingsverplichting wordt daarbij bepaald overeenkomstig het derde lid van dit artikel.

2. De aflossingsverplichting bij uitstroom uit de uitkering naar arbeid

Na beëindiging of intrekking van de (algemene bijstands)uitkering wegens uitstroom naar arbeid wordt de hoogte van de maandelijkse aflossingscapaciteit zo snel mogelijk vastgesteld. De aflossingsverplichting bedraagt in beginsel:

a. voor fraudevorderingen²⁸:

50% van het bedrag dat ingevolge het bepaalde in artikel 475d van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering voor beslag in aanmerking zou komen;

b. voor niet-fraudevorderingen (overige vorderingen)²⁹

45% van het bedrag dat ingevolge het bepaalde in artikel 475d van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering voor beslag in aanmerking zou komen;

Indien belanghebbende echter desgevraagd niet de inlichtingen heeft verstrekt die nodig zijn voor de tenuitvoerlegging van de vordering/boete, geldt geen beslagvrije voet totdat deze inlichtingen alsnog zijn verstrekt³⁰.

3. De aflossingsverplichting bij beëindiging van de uitkering om andere redenen

Bij beëindiging of intrekking van de (algemene bijstands)uitkering wegens andere redenen dan uitstroom naar arbeid wordt de hoogte van de maandelijkse aflossingscapaciteit zo snel mogelijk vastgesteld. De aflossingsverplichting bedraagt dan:

a. voor fraudevorderingen:

100% van het bedrag dat ingevolge het bepaalde in artikel 475d van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering voor beslag in aanmerking komt;

b. voor niet-fraudevorderingen (overige vorderingen):

95% van het bedrag dat ingevolge het bepaalde in artikel 475d van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering voor beslag in aanmerking zou komen;

Indien belanghebbende echter desgevraagd niet de inlichtingen heeft verstrekt die nodig zijn voor de tenuitvoerlegging van de vordering/boete, geldt geen beslagvrije voet totdat deze inlichtingen alsnog zijn verstrekt³¹.

²⁸ Artikel 58, eerste lid van de PW alsmede artikel 25, eerste lid van de IOAW en IOAZ

²⁹ Artikel 58, tweede lid en artikel 59 van de PW alsmede artikel 25, tweede lid en artikel 26 van de IOAW en IOAZ

³⁰ Artikel 18a, achtste lid van de PW en artikel 60, eerste lid van de PW jo artikel 60, zesde lid van de PW en artikel 20a, achtste lid van de IOAW/IOAZ en artikel 27 en 28, zesde lid van de IOAW/IOAZ.

³¹ Artikel 18a, achtste lid van de PW en artikel 60, eerste lid van de PW jo artikel 60, zesde lid van de PW en artikel 20a, achtste lid van de IOAW/IOAZ en artikel 27 en 28, zesde lid van de IOAW/IOAZ.

4. Bij beslaglegging door derden

In geval van beslaglegging door een derde (dat wil zeggen een andere schuldeiser dan het dagelijks bestuur), kan de aflossingsverplichting ingevolge het eerste en tweede lid voor alle vorderingen worden bepaald op de volledige beslagruimte zoals aangegeven in artikel 475d van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Toelichting op artikel 9

In dit artikel is de situatie geregeld dat belanghebbende debiteur niet (meer) algemene bijstand PW of uitkering IOAW of IOAZ ontvangt.

1. Belanghebbende ontvangt uitkering levensonderhoud van een andere gemeente, van het UWV of van de SVB. Deze situatie is beschreven in het eerste lid. Het betreft de uitkeringen als omschreven in artikel 60a, eerste t/m derde lid van de PW. In dat geval kan het dagelijks bestuur op grond van art. 60a PW en art. 28 lid 4 IOAW/IOAZ aan die andere gemeente, het UWV of de SVB verzoeken om de vordering uit die uitkering te betalen. De betreffende gemeente, UWV of SVB moet in beginsel gehoor geven aan zo'n verzoek. Een machtiging van belanghebbende is daarvoor niet nodig. Dit wordt 'pseudo-verrekening' genoemd. Dit is geregeld in het eerste lid.

Ook wat betreft de hoogte van de aflossing/pseudo-verrekening wordt onderscheid gemaakt tussen fraude- en niet-fraudevorderingen. De hoogte van de pseudo-verrekening is geregeld in het derde lid.

Anders dan bij 'echte' verrekening gaat 'pseudo-verrekening' *niet* voor beslag. Het beslag door een beslaglegger schuift dus deze pseudoverrekening opzij. Wanneer redelijkerwijs valt te verwachten dat er ook beslag zal worden gelegd op de uitkering, kan het raadzaam zijn om de 'reguliere' incasso te volgen, die ook wordt gevolgd als belanghebbende niet bovenbedoelde uitkering ontvangt van een gemeente, UWV of SVB. Deze beleidsregel geeft de mogelijkheid om dit te doen.

2. Belanghebbende stroomt uit de uitkering in verband met werkaanvaarding (inkomsten uit arbeid). Deze situatie is beschreven in het tweede lid. In dit geval wordt een betalingsregeling afgesproken met belanghebbende. En wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen fraudevorderingen (waarvoor hogere aflossingsbedragen gelden) en niet-fraudevorderingen.

Voor fraudevorderingen geldt dat het te betalen aflossingsbedrag wordt bepaald op 50% van de beslagvrije ruimte.

Alhoewel het uitgangspunt bij handhaving is dat fraude in principe nooit mag lonen, is er hier toch bewust gekozen om in beginsel niet de volledige beslagvrije ruimte in aanmerking te nemen als aflossing. Volgens ons participatiebeleid zal werken namelijk moeten lonen. Door niet de volledige beslagvrije ruimte te gebruiken voor aflossing, gaat belanghebbende er op vooruit. Dit kan voor de belanghebbende debiteur een extra stimulans zijn om uit te stromen naar werk.

Voor niet-fraudevorderingen is het te betalen aflossingsbedrag bepaald op 45% van de beslagvrije ruimte. Op niet-fraudevorderingen mag dus iets minder worden afgelost dan op fraudevorderingen.

3. Belanghebbende stroomt uit de uitkering wegens andere redenen dan arbeid

Dit is beschreven in het derde lid. Als iemand uitstroomt wegens bijvoorbeeld verhuizing of omdat recht bestaat op een andere uitkering (die geldt als voorliggende voorziening) wordt er onderscheid gemaakt tussen fraude- en niet-fraudevorderingen. In beginsel wordt bij fraude-vorderingen 100% van de beslagvrije ruimte benut voor aflossing en bij niet-fraudevorderingen 95% daarvan.

In het vierde lid is tenslotte ook hier bepaald dat de aflossing kan worden opgehoogd tot de volledige beslagvrije ruimte, wanneer/zodra er beslag is/wordt gelegd door een derde (een andere schuldeiser van belanghebbende) op de uitkering van belanghebbende. Terugvordering PW/IOAW/IOAZ is een preferente vordering; deze gaat voor op concurrente vorderingen van andere beslagleggers.

Het dagelijks bestuur gebruikt zo de volledige beslagvrije ruimte (en dus niet slechts een deel daarvan) omdat anders het vrijgelaten deel van de beslagvrije ruimte zou worden ingenomen door een derde schuldeiser. In dit geval wordt er bij invordering dus geen onderscheid meer gemaakt tussen fraudevorderingen en niet-fraudevorderingen.

In de 'Beleidsregels boete PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015' is ondermeer dit artikel van overeenkomstige toepassing verklaard op de bestuurlijke boete. Waar in deze beleidsregels een onderscheid wordt gemaakt in fraudevorderingen en niet-fraudevorderingen (overige vorderingen) geldt voor de bestuurlijke boete hetgeen is bepaald voor de fraudevorderingen.

Artikel 10 Vermogen

1. Ophogen aflossingsverplichting met vermogen

Het dagelijks bestuur kan de overeenkomstig de artikelen 7 t/m 9 vastgestelde aflossingsverplichting verhogen met het vermogen van belanghebbende, voor zover dat vermogen meer bedraagt dan de voor belanghebbende geldende bijstandsnorm.

2. Vaststelling vermogen

Bij de vaststelling of belanghebbende over vermogen beschikt als bedoeld in het eerste lid:

- a. geldt artikel 34, eerste lid PW, doch worden de vorderingen van het dagelijks bestuur op belanghebbende buiten beschouwing gelaten;
- b. is het bepaalde in artikel 34, tweede lid, onder a. en d. van de PW van overeenkomstige toepassing.

Toelichting op artikel 10

Doorgaans hebben debiteuren geen vermogen om de aflossing te voldoen c.q. hebben ze een negatief vermogen (schulden). In de regel zal dit betekenen dat het dagelijks bestuur de aflossingscapaciteit bepaalt aan de hand van uitsluitend het inkomen (zoals is weergegeven in de artikelen 7 t/m 9 van deze beleidsregels).

Er zal echter wel steeds worden onderzocht of sprake is van vermogen waaruit belanghebbende de vordering (mede) kan voldoen. En beschikt belanghebbende over vermogen, dan kan op basis van dit artikel ook dat vermogen worden meegenomen bij de berekening van de afloscapaciteit.

In lid 2 is weergegeven wat onder vermogen wordt verstaan. Dat zijn in principe alle bezitting minus de schulden aan derden. Algemeen gebruikelijke of noodzakelijke bezittingen in natura blijven buiten beschouwing en ook het vermogen gebonden in de eigen woning/erf wordt tot het in de PW genoemde bedrag (€ 48.900 per 1-1-2013) buiten beschouwing gelaten. Voor het overige wordt alles als vermogen aangemerkt.

Is dat overige vermogen hoger dan de bijstandsnorm die zou gelden wanneer belanghebbende een bijstandsuitkering zou ontvangen, dan kan dit dus als afloscapaciteit worden aangemerkt.

Met bijstandsnorm wordt bedoeld de bijstandsnorm in artikel 5 aanhef en sub c van de PW: dus de op norm die op belanghebbende van toepassing zou zijn wanneer hij een PW-uitkering zou ontvangen vermeerderd of verminderd met de toeslag/verlaging.

Er zal altijd een afweging plaatsvinden of het vermogen ook feitelijk als afloscapaciteit moet worden ingezet door belanghebbende. Zo kunnen individuele omstandigheden van belanghebbende meewegen bij beantwoording van de vraag of het vermogen als dan niet moet worden ingezet voor aflossing van de vordering. Maar bij die afweging wordt in ieder geval betrokken of kosten van

(eventuele dwang-)invordering van het vermogen wel opwegen tegen de hoogte van de vordering (kosten-baten afweging).

Dwanginvordering van vermogen is doorgaans bewerklijker dan dwanginvordering van inkomen. Dwanginvordering van periodiek inkomen/uitkeringen is relatief eenvoudig via vereenvoudigd derdenbeslag; inschakeling van een deurwaarder is niet nodig.

Maar dwanginvordering van vermogen (bijvoorbeeld een auto of bankrekening) kan betekenen dat snel conservatoir beslag moet worden gelegd (via een gerechtelijke procedure). Zo kan worden voorkomen dat belanghebbende zijn vermogen snel wegsluit.

Nadat uitspraak is gedaan, kan dan executoriaal beslag worden gelegd door middel van inschakeling van een deurwaarder. De griffiekosten en procureurskosten van het conservatoir beslag komen in eerste instantie ten laste van het dagelijks bestuur, maar deze kunnen wel via de gerechtelijke procedure (in het kader van het conservatoir beslag) worden teruggevorderd van de belanghebbende. De kosten van het executoriale beslag moeten (in beginsel) door de belanghebbende worden betaald.

Wanneer wordt besloten tot dwanginvordering van het vermogen, dan zal de invordering via de afdeling terugvordering en verhaal plaatsvinden.

In de 'Beleidsregels boete PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015' is ondermeer dit artikel van overeenkomstige toepassing verklaard op de bestuurlijke boete

Paragraaf 3.2 *Wijziging van de betalings- of aflossingsverplichting*

Artikel 11 **Tussentijdse beoordeling van een aflossingsverplichting**

1. Draagkrachtonderzoek

Bij een vermoeden dat de afloscapaciteit van belanghebbende is gewijzigd, kan het dagelijks bestuur een draagkrachtonderzoek instellen.

2. Termijn bij geen geground vermoeden

Voor zover geen geground vermoeden als bedoeld in het eerste lid aanwezig is, stelt het dagelijks bestuur telkens binnen uiterlijk 36 maanden een draagkrachtonderzoek in. In afwijking van de eerste zin wordt er eens per 12 maanden een draagkrachtonderzoek ingesteld, wanneer de afloscapaciteit van belanghebbende is vastgesteld op nihil.

3. Termijn bij onbekend verblijf en of geen betalingen

Indien belanghebbende geen betalingen verricht en de verblijfplaats van belanghebbende onbekend is of indien belanghebbende in het buitenland verblijft, wordt eens per 12 maanden een onderzoek ingesteld naar diens verblijfplaats en/of naar de mogelijkheid tot incasso.

4. Minimale aflossingsbedrag

Het te betalen aflossingsbedrag wordt in beginsel vastgesteld op minimaal € 10 per maand.

5. Beschikking

Wanneer het dagelijks bestuur als gevolg van een draagkrachtonderzoek besluit tot wijziging van de eerder opgelegde aflossingsverplichting, dan wordt belanghebbende hiervan in kennis gesteld bij beschikking.

6. Ingangsdatum

In het geval van een gewijzigde betalingsverplichting wordt deze opgelegd met ingang van de eerste dag van de maand die volgt op die van de beschikking.

Toelichting op artikel 11

In dit artikel is bepaald dat bij een gegrond vermoeden (als er aanwijzingen zijn) dat de aflossingscapaciteit van belanghebbende is veranderd, er een draagkrachtonderzoek plaatsvindt. In principe is dit aan de orde wanneer wordt vermoed dat belanghebbende op zijn minst € 10 per maand meer of minder kan betalen.

Maar er vindt in ieder geval (ook zonder vermoeden dat de aflossingscapaciteit is gewijzigd) eens per drie jaar een draagkrachtonderzoek plaats. Tijdens het draagkrachtonderzoek wordt de aflossing opnieuw (op basis van de huidige situatie en aan de hand van de toepasselijke artikelen in paragraaf 3.1) beoordeeld en vastgesteld.

Wanneer geen betalingen worden ontvangen en niet bekend is waar belanghebbende verblijft of als belanghebbende in het buitenland verblijft, wordt jaarlijks een onderzoek ingesteld. Dit onderzoek houdt in dat in ieder geval de gemeentelijke basisadministratie (GBA) en Suwinet worden geraadpleegd.

In beginsel moet belanghebbende minimaal € 10 per maand af te lossen op de vordering.

Wijziging van de aflossings-/betalingsverplichting gebeurt via een beschikking, waarbij de aflossing wordt gewijzigd per de eerste dag van de maand, volgend op de beschikking.

Wordt de eerder opgelegde aflossing gewoon gehandhaafd, dan wordt dat bij kennisgeving medegedeeld aan belanghebbende. In dat geval dus geen beschikking met bezwaarmogelijkheid omdat dit een feitelijke mededeling is (betreffende voortzetting van een bestaande situatie). Vindt belanghebbende dat zijn aflossingsbedrag moet worden gewijzigd, dan kan hij daartoe een verzoek (een aanvraag) indienen op grond van artikel 12 van deze beleidsregels. In dat geval zal het dagelijks bestuur op basis van dat verzoek (die aanvraag) een besluit nemen (waartegen bezwaar/beroep openstaat).

In de 'Beleidsregels boete PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015' is onder meer dit artikel van overeenkomstige toepassing verklaard op de bestuurlijke boete.

Artikel 12 Verzoek tot wijziging van een betalingsverplichting / aflossingsverplichting door een niet-uitkeringsgerechtigde belanghebbende

1. Het verzoek

Belanghebbende kan een schriftelijk gemotiveerd verzoek doen, onder bijvoeging van zijn financiële en andere relevante gegevens met bijbehorende (afschriften van) bewijsstukken, tot wijziging van de eerder vastgestelde aflossingsverplichting.

2. Beslistermijn

Binnen acht weken na ontvangst van het verzoek als bedoeld in het eerste lid neemt het dagelijks bestuur een besluit over dit verzoek en deelt dit aan belanghebbende mee.

3. Geen schorsende werking

Het verzoek tot wijziging van de betalingsverplichting/aflossingsverplichting schort de lopende verplichting niet op tenzij er sprake is van dringende redenen.

4. Inhoudelijke beoordeling

Het dagelijks bestuur zal op basis het verzoek als bedoeld in lid 1 een draagkrachtonderzoek instellen en de aflossingsverplichting overeenkomstig deze beleidsregels opnieuw beoordelen.

Toelichting op artikel 12

De belanghebbende debiteur kan een verzoek indienen bij het dagelijks bestuur om de aflossingsverplichting te wijzigen. In dit artikel zijn de procedurele eisen vastgelegd die voor zo'n

verzoek gelden. In beginsel zal het dagelijks bestuur vervolgens een draagkrachtonderzoek instellen en aan de hand van de toepasselijke artikelen in paragraaf 3.1 de aflossingscapaciteit (opnieuw) bepalen. Belanghebbende ontvangt vervolgens een beschikking.

Is sprake van een belanghebbende die een uitkering PW, IOAW of IOAZ ontvangt van het dagelijks bestuur dan is dit artikel in beginsel niet van toepassing. In dat geval zal het dagelijks bestuur immers (een deel van) de beslagvrije ruimte overeenkomstig de toepasselijke artikelen in paragraaf 3.1 (moeten) verrekenen met de uitkering.

In de 'Beleidsregels boete PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015' is onder meer dit artikel van overeenkomstige toepassing verklaard op de bestuurlijke boete

Paragraaf 3.3 Gevolgen bij het niet of niet meer voldoen aan de betalings- of aflossingsverplichting

Artikel 13 Niet of niet meer voldoen van de betalingsverplichting / aflossingsverplichting

1. Uitvoering terugvorderingsbesluit

Indien de belanghebbende zijn betalingsverplichting niet tijdig nakomt, dan wel niet bereid is tot het treffen van een betalingsregeling of een getroffen betalingsregeling niet, niet tijdig of niet behoorlijk nakomt, wordt het terugvorderingbesluit ten uitvoer gelegd door middel van:

- a. een executoriaal beslag overeenkomstig de artikelen 479b t/m 479g, behoudens artikel 479e, tweede lid van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, of
- b. beslag in de zin van het Tweede Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, op basis van de executoriale titel die is verbonden aan een dwangbevel, als bedoeld in artikel 4:114 Awb, nadat de per omgaande gestarte betalings- en aanmaningsprocedure is doorlopen als bedoeld in afdeling 4.4.4 van de Awb.

2. Mondeling benaderen van belanghebbende

Voorafgaande aan de schriftelijke aanmaningsprocedure bedoeld in het eerste lid wordt belanghebbende mondeling verzocht om alsnog zijn betalingsverplichting na te komen.

Toelichting op artikel 13

De Awb beschrijft de invorderingsprocedure. Volledigheidshalve is deze hierop hoofdlijnen herhaald. Opgemerkt wordt dat een vordering bij voorkeur niet uit handen wordt gegeven aan een deurwaarder. Adresonderzoek en beslag op het inkomen zijn eenvoudig zelf uit te voeren. Bovendien is dit voor zowel de belanghebbende als voor de ISD goedkoper. Een deurwaarder brengt immers kosten in rekening voor de door hem verleende diensten. In eerste instantie brengt een deurwaarder dit in rekening bij belanghebbende, maar wanneer deze niet kan worden getraceerd of wanneer er niets kan worden verhaald op de belanghebbende, zullen de kosten ten laste worden gebracht van de ISD. Dit kan betekenen dat er geen geld wordt geïncasseerd, maar de vordering feitelijk juist extra kost. Het toch inschakelen van een deurwaarder zal daarom altijd goed moeten worden gemotiveerd. En dit zal alleen plaatsvinden wanneer aannemelijk is dat de baten daarvan hoger zijn dan de kosten.

In het tweede lid is aangegeven dat de belanghebbende voorafgaand aan de schriftelijke aanmaning mondeling (telefonisch of in persoon) wordt gevraagd om alsnog – binnen een te stellen termijn van in beginsel 1 week – te voldoen aan zijn betalingsverplichting. Feitelijk betreft dit dus een mondelinge aanmaning voorafgaande aan de schriftelijke aanmaning. Een mondelinge benadering kan meer effect sorteren dan uitsluitend schriftelijke communicatie over terugbetaling van een vordering. Voldoet

belanghebbende vervolgens nog niet aan de betalingsverplichting, dan volgt de schriftelijke aanmaning bedoeld in artikel 4:112 Awb e.v. en eventuele vervolgacties van het eerste lid.

In de 'Beleidsregels boete PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015' is ondermeer dit artikel van overeenkomstige toepassing verklaard op de bestuurlijke boete.

Artikel 14 Rente en kosten

Indien de invordering is overgedragen aan een gerechtsdeurwaarder dan wordt de vordering verhoogd met de wettelijke rente en de op de invordering betrekking hebbende kosten.

Toelichting op artikel 14

Het dagelijks bestuur brengt geen wettelijke rente in rekening. Ook aanmaningskosten worden niet in rekening gebracht aan belanghebbende zolang de incasso van de vordering nog in handen is van de ISD Bollenstreek. Zodra de invordering echter uit handen wordt gegeven aan een (gerechts) deurwaarder, mag deze de incassokosten (bijv. kosten van dwangbevel als bedoeld in art. 4:119 Awb) verhalen op de belanghebbende en wettelijke rente in rekening brengen bij belanghebbende.

In de 'Beleidsregels boete PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015' is ook dit artikel van overeenkomstige toepassing verklaard op de bestuurlijke boete.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Artikel 15 Citeertitel

Deze beleidsregels kunnen worden aangehaald als "Beleidsregels terug- en invordering PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015".

Artikel 16 Inwerkingtreding

1. Deze beleidsregels treden in werking op 1 januari 2015.
2. Het Debiteurenbeleidsplan ISD Bollenstreek 2013 (met onder meer de beleidsregels terug- en invordering PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2013), wordt per de in het eerste lid genoemde datum ingetrokken.

Artikel 17 Overgangsrecht

Het in artikel 16, tweede lid, ingetrokken Debiteurenbeleidsplan ISD Bollenstreek 2013 blijft van toepassing op de besluiten die zijn genomen voor de dag van inwerkingtreding van de beleidsregels terug- en invordering PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015.

Artikel 18 Hardheidsclausule

Het dagelijks bestuur kan in bijzondere gevallen, ten gunste van de belanghebbende, afwijken van deze beleidsregels, indien toepassing van deze regels tot onbillijkheden van overwegende aard leidt en wetten in formele zin daardoor niet worden geschonden.

Toelichting op artikel 18

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid om ten gunste van de belanghebbende af te wijken van de beleidsregels indien strikte toepassing van deze beleidsregels leidt tot onbillijkheden van zwaarwegende aard en mits de afwijking van deze regels er niet toe leidt dat daardoor wetten worden geschonden.

Bij de toepassing van de hardheidsclausule dient steeds een afweging te worden gemaakt tussen het belang van de regelgeving en de gevolgen van het handhaven van die regelgeving voor een individueel geval.

Artikel 19 Overige situaties

In gevallen waarin deze beleidsregels niet voorzien, beslist het dagelijks bestuur.

Beleidsregels boete PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015

Op grond van artikel 18 WWB en artikel 20 IOAW en IOAZ moest het dagelijks bestuur van de ISD voor 2013 een maatregel opleggen (verlaging van de uitkering) wanneer een uitkeringsgerechtigde niet voldeed aan een of meer aan de uitkering verbonden verplichtingen. Dit gold voor bijvoorbeeld het niet nakomen van de arbeidsverplichtingen, maar ook bij het niet nakomen van de inlichtingenverplichting.

Met inwerkingtreding van de Wet aanscherping handhaving- en sanctiebeleid SZW-wetten (Wet aanscherping) is echter de bestuurlijke boete (opnieuw) ingevoerd in onder meer de WWB (inclusief de Bbz³²), de IOAW en de IOAZ.

Voldoet een belanghebbende niet of niet behoorlijk aan zijn inlichtingenverplichting, dan moet het dagelijks bestuur een straf opleggen in de vorm van een bestuurlijke boete (of aangifte doen; strafrechtelijke afdoening). De verplichting om een bestuurlijke boete op te leggen, is opgenomen in artikel 18a PW en artikel 20a van de IOAW en de IOAZ.

Deze beleidsregels over boeteoplegging gaan over de bevoegdheden betreffende de boete die het dagelijks bestuur vanaf 1 januari 2013 heeft gekregen door inwerkingtreding van de Wet aanscherping (en de wijzigingen in de voormalige WWB / PW, IOAW en IOAZ die daarvan het gevolg zijn).

Hoofdstuk 1. Algemeen

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. Algemene verwijzing

Alle begrippen die in deze beleidsregels worden gebruikt en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de Participatiewet (PW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) en de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

2. Nadere begripsomschrijving

In deze beleidsregels wordt verstaan onder:

- a. Awb: de Algemene wet bestuursrecht;
- b. benadelingsbedrag: het bedrag dat als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht als bedoeld in sub f, ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen;
- c. bestuurlijke boete: de bestuurlijke boete, bedoeld in artikel 18a van de PW en artikel 20a van de IOAW en de IOAZ;
- d. dagelijks bestuur: het dagelijks bestuur van de Intergemeentelijke Sociale Dienst Bollenstreek;
- e. fraudevordering: vordering in verband met ten onrechte of tot een te hoog bedrag verleende uitkering als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht;
- f. inlichtingenplicht: verplichting genoemd in artikel 17, eerste lid van de PW, artikel 13, eerste lid van de IOAW, artikel 13, eerste lid van de IOAZ en artikel 30c, tweede en derde lid van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen;

³² Het boeteregime van art. 18a PW is ook van toepassing op aanvragen/verstrekkingen op grond van het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz 2004).

- g. IOAW: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werkloze werknemers;
- h. IOAZ: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
- i. uitkering: de door het dagelijks bestuur verleende bijstand in het kader van de PW en de uitkering in het kader van de IOAW en IOAZ;
- j. PW: de Participatiewet.

Toelichting op artikel 1

Om te voorkomen dat de betekenis van de begrippen van de PW, de IOAW en de IOAZ en de beleidsregels uiteen lopen is in het eerste lid een algemene verwijzing naar de begrippen in de PW, de IOAW, de IOAZ en de Awb opgenomen. Waar genoemde wetten geen begripsomschrijving geven, geven de beleidsregels deze.

In het tweede lid zijn de begrippen die niet zijn omschreven in de PW, IOAW, IOAZ of Awb, of die verduidelijkt moeten worden, omschreven:

b. benadelingsbedrag

Dit is het bedrag dat de belanghebbende als gevolg van de schending van de inlichtingenplicht ten onrechte of tot een te hoog bedrag heeft **ontvangen**.

- Bij de PW gaat het om een **netto**bedrag, waarbij ook onterecht verleende bijzondere bijstand (waaronder de langdurigheidstoeslag) meetelt (art. 18a lid 2 PW).

- Bij de IOAW en de IOAZ gaat het om het **bruto**bedrag (het betreft bruto-uitkeringen), zonder de door het dagelijks bestuur verschuldigde sociale premies (art. 20a lid 2 IOAW/IOAZ).

Hoofdstuk 2. Opleggen bestuurlijke boete

Artikel 2 Hoogte bestuurlijke boete

Het dagelijks bestuur legt een bestuurlijke boete op ter hoogte van 100% van het benadelingsbedrag wegens het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht, doch tenminste € 150.

Toelichting op artikel 2

Voldoet een belanghebbende niet (behoorlijk) aan zijn inlichtingenverplichting, dan moet het dagelijks bestuur een straf opleggen in de vorm van een bestuurlijke boete (of aangifte doen; strafrechtelijke afdoening). Deze verplichting om een bestuurlijke boete op te leggen, is opgenomen in artikel 18a PW en artikel 20a van de IOAW en de IOAZ. Daar is ook geregeld dat de boete *maximaal* 100% van het benadelingsbedrag bedraagt (tenzij sprake is van recidive, zie artikel 3 en toelichting hierop).

Het dagelijks bestuur kan dus geen hogere, maar desgewenst wel een lagere boete opleggen. In deze beleidsregels is ervoor gekozen om de boete in beginsel vast te stellen op dit maximum, dus op 100% van het benadelingsbedrag (netto-bedrag PW en bruto-bedrag voor IOAW/IOAZ; zie toelichting artikel 1 lid 2).

De feitelijk opgelegde boete kan echter lager uitvallen omdat de boete (op grond van art. 5:46 Awb) moet worden afgestemd op de ernst van de gedraging, de mate van verwijtbaarheid en de omstandigheden van persoon en gezin. Verder kunnen dringende redenen aanleiding geven om af te zien van het opleggen van een boete (art. 18a lid 7 PW en art. 20a lid 7 IOAW/IOAZ).

Artikel 3 Hoogte bestuurlijke boete bij recidive

1. Recidivetermijn 5 jaar

De in artikel 2 bedoelde bestuurlijke boete bedraagt 150% van het benadelingsbedrag indien binnen een tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de dag van het begaan van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht een eerdere bestuurlijke boete of strafrechtelijke sanctie is opgelegd wegens een eerdere overtreding, bestaande uit eenzelfde gedraging, die onherroepelijk is.

2. Verlengde recidivetermijn 10 jaar

In afwijking van het eerste lid, bedraagt het daar genoemde tijdvak tien jaar indien de belanghebbende wegens de eerdere overtreding, is gestraft met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

Toelichting op artikel 3

Als sprake is van recidive bedraagt de bestuurlijke boete *maximaal* 150% van het benadelingsbedrag. Dit staat in artikel 18a, vijfde lid PW, artikel 20a, eerste lid IOAW / IOAZ.

Het dagelijks bestuur kan dus geen hogere, maar desgewenst wel een lagere boete opleggen. In deze beleidsregels is ervoor gekozen om de boete in beginsel vast te stellen op dit maximum, dus op 150% van het benadelingsbedrag.

Maar ook bij recidive geldt dat de feitelijke boete lager kan uitvallen door de afstemming op de ernst van de gedraging, de mate van verwijtbaarheid en de omstandigheden van persoon en gezin. En ook in dit geval kunnen dringende redenen betekenen dat wordt afgezien van het opleggen van een boete.

Wat is recidive?

Van recidive is sprake als binnen een bepaald tijdvak na de schending van de inlichtingenplicht – waarvoor een onherroepelijke sanctie / boete is opgelegd – een tweede of volgende schending van de inlichtingenplicht plaatsvindt binnen de PW, het Bijstandsbesluit zelfstandigen 2004 of IOAW / IOAZ. Voornoemd tijdvak bedraagt in principe 5 jaar. Is dus een boete opgelegd en wordt vervolgens binnen 5 jaar na de datum van boeteoplegging opnieuw de inlichtingenplicht niet nagekomen (boetewaardige gedraging), dan is sprake van recidive.

Is echter de eerdere schending van de inlichtingenplicht bestraft met (ondermeer) een onvoorwaardelijke gevangenisstraf (en die straf is onherroepelijk geworden), dan bedraagt het voornoemde tijdvak 10 jaar.

Zolang de eerdere boete/straf niet onherroepelijk is geworden (dus zolang er rechtsmogelijkheden openstaan tegen de boete/straf), kan niet worden gesproken over recidive bij een volgende schending van de inlichtingenplicht.

Ook zogenaamde nulfraude (zie artikel 4) wordt niet beschouwd als recidive. Wil sprake zijn van recidive dan moet bij beide schendingen van de inlichtingenplicht (de eerdere en de latere) sprake zijn van een benadelingsbedrag.

Artikel 4 Hoogte bestuurlijke boete bij nulfraude en waarschuwing

1. Hoogte bestuurlijke boete bij nulfraude (geen benadelingsbedrag)

Het dagelijks bestuur stelt de bestuurlijke boete vast op € 150 indien het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag.

2. Waarschuwing

In afwijking van het bepaalde in het eerste lid ziet het dagelijks bestuur af van het opleggen van een bestuurlijke boete en volstaat met het geven van een schriftelijke waarschuwing indien:

- a. het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag; en
- b. het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht niet plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een waarschuwing is gegeven

Toelichting op artikel 4

Als sprake is van een schending van de inlichtingenplicht zonder dat er teveel bijstand is uitbetaald (nulfraude), dan kan het dagelijks bestuur een boete opleggen of een waarschuwing geven. Indien wordt besloten om een boete op te leggen bij nulfraude, dan bedraagt deze boete € 150. De hoogte van deze boete staat in artikel 2 lid 3 van het Boetebesluit sociale zekerheidswetten (daarbij is bepaald dat bij verminderde verwijtbaarheid de boete wordt verlaagd). Op dit punt heeft het dagelijks bestuur dus geen beleidsvrijheid. Voor de duidelijkheid is dit overgenomen in het eerste lid.

Artikel 18a, vierde lid van de PW en artikel 20a, vierde lid van de IOAW/IOAZ geeft de bevoegdheid aan het dagelijks bestuur om af te zien van een boete en een waarschuwing te geven bij nulfraude. De waarschuwing is echter alleen mogelijk als belanghebbende in de afgelopen twee jaar niet eerder een waarschuwing heeft gehad.

Er is voor gekozen om gebruik te maken van deze mogelijkheid. Als dus (volgens de voorwaarden in de PW/IOAW/IOAZ) kan worden volstaan met een waarschuwing (bij nulfraude), dan wordt niet de in het eerste lid genoemde boete opgelegd.

Kan géén waarschuwing worden gegeven, dan geldt het bepaalde in het eerste lid.

Wanneer de inlichtingenplicht wordt geschonden tijdens de aanvraag van bijstand en de aanvraag wordt afgewezen of buiten behandeling gesteld, dan is ook sprake van een boetewaardige gedraging. De verplichting om op verzoek of uit eigen beweging alle feiten en omstandigheden te melden die van invloed kunnen zijn op het recht op uitkering geldt direct vanaf de aanvraag. Dat betekent dat ook het niet verstrekken van voldoende of juiste gegevens bij de aanvraag een schending van de inlichtingenplicht tot gevolg heeft. Aangezien er niet teveel uitkering is uitbetaald, kan worden volstaan met een waarschuwing zolang de afgelopen twee jaar de inlichtingenplicht niet eerder is geschonden.

Zoals in de aanhef (en voetnoot 1) van deze beleidsregels ook al is aangegeven, is het boeteregime van artikel 18a PW ook van toepassing op aanvragen/verstrekkingen op grond van het Bbz 2004. Dat betekent ook dat – indien belanghebbende niet voldoet aan de verplichting om binnen 6 maanden administratie te overleggen (artikel 38, tweede lid, Bbz) – de boetebepalingen gelden. Onder bijstand wordt namelijk algemene bijstand, bijzondere bijstand en ook bedrijfskapitaal Bbz 2004 verstaan. Levert belanghebbende de administratie niet tijdig in, dan is sprake van een schending van de inlichtingenplicht.

Bij als leenbijstand verstrekte bijstand en de terugvordering daarvan indien de zelfstandige de jaarcijfers niet inlevert, zal dan ook de boete moeten worden beoordeeld. Het benadelingsbedrag is nihil omdat het leenbijstand betreft. De terugbetalingsverplichting bestond dan immers al, alleen de terugbetalingsgrondslag wijzigt van leenbijstand in een terugvordering. Het bedrag zelf wijzigt niet. Er is dus sprake van nulfraude (dus waarschuwing of boete van € 150)³³.

Artikel 5 Verwijtbaarheid

1. Verlaging bestuurlijke boete bij verminderde verwijtbaarheid

Het dagelijks bestuur verlaagt de bestuurlijke boete indien sprake is van verminderde verwijtbaarheid op het moment dat belanghebbende de inlichtingenplicht had moeten nakomen.

2. Beoordeling mate van verwijtbaarheid

De mate van verwijtbaarheid wordt beoordeeld op basis van de individuele omstandigheden van de belanghebbende en met toepassing van artikel 2a van het Boetebesluit sociale zekerheidswetten.

Toelichting op artikel 5

In het bestuursrecht is het uitgangspunt dat een schending van de inlichtingenplicht verwijtbaar is. De bewijslast om aan te tonen dat deze schending niet of verminderd verwijtbaar is, ligt bij belanghebbende. Toont belanghebbende aan dat géén sprake is van verwijtbaarheid, dan legt het dagelijks bestuur geen boete op (artikel 5:41 Awb).

³³ Bron: www.fraudewet.nl (vermelding standpunt ministerie).

Toont belanghebbende aan dat er sprake is van verminderde verwijtbaarheid, dan kan het dagelijks bestuur op grond van artikel 18a, zevende lid onder a van de PW en artikel 20a, zevende lid onder a van de IOAW/IOAZ de boete verlagen. Het gaat daarbij om verwijtbaarheid ten tijde van de schending van de inlichtingenplicht (toetsing ex tunc).

De beoordeling van de mate van verwijtbaarheid gebeurt op basis van de individuele omstandigheden van de belanghebbende en met toepassing van artikel 2a van het Boetebesluit sociale zekerheidswetten. In dit Boetebesluit zijn enkele criteria genoemd die in ieder geval tot verminderde verwijtbaarheid leiden.

Genoemd artikel is niet limitatief. Het is dus mogelijk dat er op grond van individuele omstandigheden die niet zijn genoemd in artikel 2a van het Boetebesluit sociale zekerheidswetten, toch verminderde verwijtbaarheid kan worden aangenomen. Dit zal per geval moeten worden beoordeeld (maatwerk). Om die reden is ervoor gekozen om (vooralsnog) – naast de in genoemd Boetebesluit vermelde criteria – geen aanvullende beleidsregels vast te stellen over verminderde verwijtbaarheid.

Maar in zijn algemeenheid kan worden gesteld dat sprake is van verminderde verwijtbaarheid als sprake is van omstandigheden van sociale, psychische of medische aard waardoor de overtreding niet volledig was aan te rekenen aan belanghebbende. Dan wel bij onvoorziene en ongewenste omstandigheden, waardoor betrokkene feitelijk niet in staat was zijn verplichtingen na te (doen) komen.

Artikel 6 Dringende redenen

Het dagelijks bestuur kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn.

Toelichting op artikel 6

Als sprake is van dringende redenen, dan kan het dagelijks bestuur afzien van het opleggen van een boete. Deze bevoegdheid staat in artikel 18a, zevende lid onder b van de PW en artikel 20a, zevende lid onder b van de IOAW/IOAZ.

Van dringende redenen is sprake als de oplegging van de boete leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor de belanghebbende op het moment van het opleggen van de boete (toetsing ex nunc).

Van dringende redenen zal overigens niet snel sprake zijn. Er moet iets bijzonders en uitzonderlijks aan de hand zijn in een individueel geval waardoor boeteoplegging voor de belanghebbende (en met name voor diens minderjarige gezinsleden) tot onaanvaardbare consequenties zouden leiden. Vast dient te staan dat sprake is van een incidenteel geval en dat de behoeftige omstandigheden waarin de (mede) belanghebbende minderjarige gezinsleden verkeren op geen enkele wijze zijn te verhelpen, zodat afzien van boeteoplegging in deze vorm volstrekt onvermijdelijk is. Het ontbreken van voldoende middelen om in het bestaan te voorzien, is op zich geen voldoende voorwaarde om te kunnen spreken van dringende redenen. (Citaten uit: Memorie van Toelichting en de Nota n.a.v. het verslag bij Wetsvoorstel Wet aanscherping, nr. 33 207).

Alhoewel deze bepaling al in de formele wet staat, is deze uit het oogpunt van overzichtelijkheid en duidelijkheid ook opgenomen in deze beleidsregels.

Hoofdstuk 3. De procedure

Artikel 7 Rapport boeteoplegging en zienswijze belanghebbende

1. Boete hoger dan €340

Indien voor het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht een boete kan worden opgelegd die hoger is dan € 340:

- a. wordt hierover een rapport of proces-verbaal opgemaakt; en
- b. wordt belanghebbende in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen;

2. Boete van €340 of lager

Indien voor het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht een boete kan worden opgelegd van € 340 of lager:

- a. wordt hierover geen rapport of proces-verbaal opgemaakt; en
- b. wordt belanghebbende niet in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen.

3. Uitzondering op het tweede lid

Van het bepaalde in het tweede lid kan worden afgeweken indien het dagelijks bestuur het in een bepaalde situatie wenselijk acht dat:

- a. toch een rapport of proces-verbaal wordt opgemaakt;
- b. belanghebbende toch in de gelegenheid wordt gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen.

Toelichting op artikel 7

In artikel 5:53 Awb is geregeld dat het dagelijks bestuur een rapport (onder de aangiftegrens van € 50.000) of proces-verbaal (boven de aangiftegrens) moet maken van de overtreding (van de schending van de inlichtingenplicht) als daarvoor een boete van meer dan € 340 kan worden opgelegd. Eveneens is hier geregeld dat in dat geval de belanghebbende overtreder in de gelegenheid moet worden gesteld om zijn zienswijze naar voren te brengen. Dit is de zogenaamde 'zware procedure'.

Bedraagt de boete € 340 of minder dan is deze 'zware procedure' geen verplichting, maar een bevoegdheid (artikel 5:48 Awb juncto artikel 5:53 Awb). Een rapport / proces-verbaal is dan niet verplicht en ook de zienswijze is niet verplicht. Dit is de zogenaamde 'lichte procedure'.

Uit het oogpunt van uitvoeringslasten/efficiëncy is ervoor gekozen om als regel te kiezen voor de 'lichte procedure' als de boete € 340 of minder bedraagt. Indien het om bepaalde redenen echter toch noodzakelijk wordt geacht om wel een rapport/proces-verbaal te maken en gelegenheid tot het geven van de zienswijze te bieden, dan is dat op grond van het derde lid mogelijk.

Vervaltermijn

Overigens vervalt de bevoegdheid om een boete op te leggen indien de maximale boete voor de desbetreffende overtreding € 340 of minder bedraagt twee jaar nadat de overtreding heeft plaatsgevonden. In alle andere gevallen (hogere boete) is de vervaltermijn vijf jaar (artikel 5:45 Awb). *(Let op! Deze termijnen gaan over het opleggen van de boete, niet over het invorderen van de boete. De verjaringstermijn bij invordering is geregeld in artikel 4:104 Awb).*

Hoofdstuk 4. Boetebesluit en invordering boete

Artikel 8 Algemeen

1. Inhoud boetebesluit

Het boetebesluit vermeldt in ieder geval:

- a. de boetewaardige gedraging (overtreding) en het overtreeden voorschrift;
- b. zo nodig de aanduiding van de plaats waar en het tijdstip waarop de boetewaardige gedraging is geconstateerd;
- c. de naam van de belanghebbende die de boetewaardige gedraging heeft verricht;
- d. het bedrag van de bestuurlijke boete die moet worden betaald;
- e. de termijn waarbinnen de betaling moet plaatsvinden.

2. De invordering

Het dagelijks bestuur start de invordering gelijktijdig met de afgifte van het boetebesluit en hanteert daarbij de in artikel 4:87 van de Awb genoemde betalingstermijn van zes weken.

3. Inhoud invorderingsbesluit boete

Het gelijktijdig met het boetebesluit afgegeven invorderingsbesluit omvat in ieder geval de volgende punten:

- a. de hoogte van (het saldo van) de boetevordering;
- b. de betalingsverplichting om de bestuurlijke boete in zijn geheel te voldoen;
- c. de betalingstermijn en de datum waarop de betalingsverplichting in gaat;
- d. en – indien de belanghebbende een uitkering ontvangt van het dagelijks bestuur – de vermelding dat tot verrekening als bedoeld in artikel 9 wordt overgegaan, alsmede de hoogte van het bedrag van verrekening;
- e. dat de kosten als bedoeld in artikel 12 juncto artikel 14 van de ‘Beleidsregels terug- en invordering PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2013’ aan belanghebbende worden doorberekend indien moet worden overgegaan tot beslaglegging als bedoeld in artikel 12 juncto artikel 13 van de ‘Beleidsregels terug- en invordering PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2013’.

Toelichting op artikel 8

In dit artikel staat wat in ieder geval in het boete- en invorderings-besluit moet worden vermeld en dat invordering gelijktijdig met de bekendmaking van het boetebesluit start. Dit artikel herhaalt de wettelijke eisen die worden gesteld aan het boetebeschikking (art. 5:9 Awb en art. 5:52 Awb).

Omdat de bestuurlijke boete een bestuursrechtelijke geldschuld creëert, gelden ook de eisen van artikel 4:86 Awb e.v. (Titel 4.4 van de Awb). Volgens art. 4:87 Awb geldt een betalingstermijn van tenminste 6 weken. In dit artikel is de betalingstermijn bepaald op deze minimum termijn. In de beschikking moet worden vermeld wanneer de betalingsverplichting ingaat. En uiteraard wat het saldo van de vordering is. Wanneer belanghebbende een uitkering ontvangt van het dagelijks bestuur wordt eveneens vermeld dat tot verrekening wordt overgegaan (conform artikel 9) en de hoogte van het bedrag van de verrekening (art. 4:93, tweede lid van de Awb).

In het vierde lid is vermeld wat bij deze invorderingsbeschikking *kan* worden vermeld dat eventueel een betalingsregeling kan worden getroffen (dit zal aan de orde kunnen zijn, indien belanghebbende géén uitkering van het dagelijks bestuur ontvangt. Ontvangt belanghebbende wel een uitkering, dan is het dagelijks bestuur verplicht om de boete te verrekenen met de uitkering). Eveneens kan worden vermeld wat de gevolgen zijn van niet tijdige betaling (de mogelijkheid van invordering bij dwangbevel na aanmaning en invorderingskosten voor rekening van de belanghebbende. E.e.a. is geregeld in afd. 4.4.2 en 4.4.4 van de Awb). Tenslotte kan nog worden vermeld dat nieuwe schulden (uiteraard) niet leiden tot een andere betalings- of aflossingsverplichting (tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden).

Eventueel kan er daarnaast – afhankelijk van de situatie – uiteraard altijd ook nog aanvullende informatie in het boete- en/of invorderingsbesluit worden vermeld. Bijvoorbeeld:

- a. de mogelijkheid voor belanghebbende om binnen 6 weken na verzenddatum van de beschikking als bedoeld in artikel 4.87 van de Awb een betalingsregeling te treffen (dit zal aan de orde kunnen zijn indien belanghebbende géén uitkering van het dagelijks bestuur ontvangt) Ontvangt belanghebbende wel een uitkering, dan zal het dagelijks bestuur de vordering verrekenen met de uitkering);
- b. wat de (rechts)gevolgen zijn bij niet (tijdige) nakoming van de betalingsverplichting. Bijvoorbeeld de mogelijkheid van invordering bij dwangbevel na aanmaning en dat invorderingskosten voor rekening van de belanghebbende kunnen worden gebracht.

Deze rechtsgevolgen zijn ondermeer beschreven in afdeling 4.4.2 Awb over verzuim en wettelijke rente en afdeling 4.4.4 over aanmaning en invordering bij dwangbevel (ook het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bieden incassomaatregelen);

c. ook zou vermeld kunnen worden dat het aangaan van nieuwe schuldverplichtingen (uiteraard) niet leidt tot een nieuwe vaststelling van een opgelegde betalingsverplichtingen (tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden).

Artikel 9 Verrekening bij belanghebbende met uitkering van de ISD Bollenstreek

1. Directe verrekening

Het dagelijks bestuur gaat indien mogelijk meteen na afgifte van het boetebesluit over tot verrekening van de bestuurlijke boete met een door het dagelijks bestuur verstrekte algemene bijstandsuitkering PW of een uitkering in het kader van de IOAW of IOAZ.

2. Bestuurlijke boete eerst verrekenen

Indien de belanghebbende een uitkering van het dagelijks bestuur ontvangt en zowel een bestuurlijke boete als een of meer fraude- of niet-fraudevorderingen³⁴ is verschuldigd aan het dagelijks bestuur, verrekent het dagelijks bestuur de bestuurlijke boete in beginsel bij voorrang met de in het eerste lid bedoelde uitkering van belanghebbende.

3. Verrekening bestuurlijke boete bij recidive

Als een bestuurlijke boete is opgelegd ingeval van recidive in het kader van de PW, dan vindt de verrekening plaats met toepassing van de 'Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive ISD Bollenstreek 2015'.

Toelichting op artikel 9

Voor zover de belanghebbende na afgifte van het boetebesluit een algemene bijstandsuitkering PW of een uitkering IOAW of IOAZ ontvangt, geldt voor boetebesluiten (en fraudevorderingen) die zijn ontstaan na 1 januari 2013 een wettelijke verrekeningsplicht.

Ontvangt de belanghebbende dus een uitkering voor levensonderhoud van de ISD Bollenstreek, dan is het dagelijks bestuur verplicht om de boete te verrekenen met deze uitkering (PW, IOAW/IOAZ, Bbz 2004). Dit staat in artikel 60, vierde lid van de PW en artikel 28, tweede lid IOAW/IOAZ. De in de boetebeschikking genoemde betalingstermijn verhindert dit niet. Ook een (eventueel) geboden uitstel van betaling doet niets af aan de verplichting tot verrekening (dat staat in artikel 4:93, vijfde lid van de Awb).

Bij de verrekening moet in de regel de beslagvrije voet in acht worden genomen. Het inkomen boven de beslagvrije voet wordt verrekend met de boete.

Het tweede lid regelt de situatie dat er sprake is van zowel een terugvordering als een boete. Met welke geldschuld worden de ingehouden betalingen in dat geval verrekend?

Alleen bij robuuste incasso (waarbij de beslagvrije voet gedurende een termijn van maximaal 3 maanden niet in acht hoeft te worden genomen) moet op de boete worden afgelost (robuuste incasso wordt toegepast bij recidive o.g.v. art. 60b PW en art. 29 IOAW/IOAZ).

Er is voor gekozen om ook in andere gevallen de verrekening in beginsel eerst op de bestuurlijke boete af te lossen. De bestuurlijke boete is namelijk een concurrente vordering c.q. een niet-preferente vordering. Wordt de uitkering beëindigd en moet de boete anderszins worden geïncasseerd, dan zal invordering van de boete kunnen worden 'weggedrukt' door de preferente schulden. Bijv. belastingschulden. Ook terugvorderingen PW/IOAZ/IOAZ zijn preferent (art. 60 lid 7 PW en art. 30 lid 1 IOAW/IOAZ).

³⁴ Vorderingen als bedoeld in artikel 58, eerste en tweede lid, van de PW of artikel 25, eerste t/m derde lid van de IOAW en IOAZ.

Door de woorden 'in beginsel' is er echter ruimte gelaten of af te kunnen wijken van de regel dat eerst de bestuurlijke boete moet worden verrekend. Zo kan er bijvoorbeeld voor worden gekozen om in een kalenderjaar toch eerst te verrekenen met de (netto) terugvordering en nog niet met de boete, om zo brutering van die vordering per 1 januari van het volgende kalenderjaar te voorkomen/te beperken.

Voor de volledigheid is tenslotte in het derde lid vermeld dat de verrekening van een PW-boete bij recidive (in gevallen als bedoeld in artikel 18a, vijfde lid van de PW juncto artikel 60b van de PW) plaats vindt met toepassing van de (de op artikel 60b PW en art. 29 juncto art. 20a, vijfde lid IOAW/IOAZ gebaseerde) 'Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive ISD Bollenstreek 2015'. In dit geval kan robuuste incasso worden toegepast. Dat betekent dat de beslagvrije voet niet hoeft te worden gehanteerd gedurende een (wettelijk) bepaalde periode van maximaal 3 maanden. In de verordening is omschreven hoe / wanneer toepassing wordt gegeven aan robuuste incasso.

Artikel 10 Kwijtschelding bestuurlijke boete niet mogelijk

Het dagelijks bestuur is niet bevoegd om af te zien van (verdere) invordering van de bestuurlijke boete.

Toelichting op artikel 10

Anders dan bij terugvordering van fraudevorderingen (in art. 58 lid 7 PW en art. 25 lid 6 IOAW/IOAZ) is het dagelijks bestuur niet bevoegd om af te zien van (verdere) invordering van de bestuurlijke boete. Kwijtschelding van (een deel van) de boete is dus niet mogelijk.

Artikel 11 Schakelbepaling

De artikelen 8 t/m 14 van de 'Beleidsregels terug- en invordering PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015' zijn van overeenkomstige toepassing op de bestuurlijke boete. In de gevallen dat daar een onderscheid wordt gemaakt tussen fraudevorderingen en niet-fraudevorderingen, geldt voor de bestuurlijke boete hetgeen is bepaald voor fraudevorderingen.

Toelichting op artikel 11

Wat betreft invordering zijn de artikelen 8 t/m 14 van de 'Beleidsregels terug- en invordering PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015' van overeenkomstige toepassing op de bestuurlijke boete. In die artikelen is ondermeer de vaststelling van de hoogte van het te verrekenen bedrag geregeld. Verder is in die artikelen de bevoegdheid tot het treffen of wijzigen van een minnelijke betalingsregeling (aflossingsregeling) met de belanghebbende aan de orde. Ook de periodieke beoordeling van de betalingsverplichting en de gevolgen wanneer belanghebbende niet (meer) voldoet aan de betalingsverplichting zijn in genoemde artikelen geregeld. En er is vastgesteld dat de vordering wordt verhoogd met wettelijke rente en invorderingskosten indien de invordering is overgedragen aan een gerechtsdeurwaarder.

In enkele van de genoemde artikelen van de Beleidsregels terug- en invordering PW, IOAW en IOAZ wordt overigens een onderscheid gemaakt tussen fraudevorderingen en niet-fraudevorderingen (overige vorderingen). In die gevallen geldt voor de bestuurlijke boete hetgeen is bepaald voor de fraudevorderingen (c.q. in die gevallen wordt de bestuurlijke boete als 'fraudevordering' aangemerkt).

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Artikel 12 Citeertitel

Deze beleidsregels kunnen worden aangehaald als “Beleidsregels boete PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015”.

Artikel 13 Inwerkingtreding

1. Deze beleidsregels treden in werking met ingang van 1 januari 2015.
2. Het Debiteurenbeleidsplan ISD Bollenstreek 2013 (met onder meer de beleidsregels boete PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2013), wordt per de in het eerste lid genoemde datum ingetrokken.

Artikel 14 Overige situaties

In gevallen waarin deze beleidsregels niet voorzien, beslist het dagelijks bestuur.

Beleidsregels verhaal PW

ISD Bollenstreek 2015

Inleiding

Verhaal van bijstand is geregeld in paragraaf 6.5 van de PW (de artikelen 61 t/m 62i van de PW). Verhaal in de zin van genoemde artikelen betekent overigens iets anders dan terugvordering in de zin van de PW. Terugvordering vindt plaats van de belanghebbende (de [ex-] uitkeringsgerechtigde). Bij verhaal is sprake van het 'vorderen' van een derde. In de praktijk gaat het meestal om verhaal op de ex-partner en/of ouder van een kind waarvoor kosten van bijstand worden gemaakt.

Uitgangspunten verhaal

Bij het formuleren van beleidsregels verhaal hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Hoofregel is dat aan de PW-uitkering van de bijstandsgerechtigde de verplichting wordt verbonden dat die alimentatie vordert van de wettelijk onderhoudsplichtige (de ex-partner of ouder van zijn/haar kinderen), wanneer er nog geen alimentatie-uitspraak is.
- Aanvullend daarop wordt uitvoering gegeven aan de wettelijke bevoegdheid tot verhaal van kosten van bijstand. Bij personen waar (nog) geen alimentatie is vastgesteld, zal worden onderzocht of ze een verhaalsbijdrage kunnen betalen. En er zal ook periodiek worden onderzocht of de onderhoudsplichtige die alimentatie betaalt (welke in beginsel wordt gekort op de PW-uitkering) inderdaad (nog) naar draagkracht bijdraagt in de kosten van diens ex-partner en/of kinderen of dat een verhaalsbijdrage moet worden vastgesteld.
- De ingangsdatum van een verhaalsbijdrage kan nooit voor de ingangsdatum van de PW-uitkering liggen. Uitgangspunt is dat de datum van eerste aanschrijving van de onderhoudsplichtige als ingangsdatum van de verhaalsbijdrage geldt. Zo wordt de periode waarover verhaald wordt (en dus uitvoering wordt gegeven aan de wettelijke onderhoudsplicht van het Burgerlijk Wetboek) en de te ontvangen verhaalsbijdrage (besparing op het I-deel) gemaximeerd.
- Vaststelling van de verhaalsbijdrage die de onderhoudsplichtige moet betalen, gebeurt op basis van de 'Trema-normen'. Dit zijn normen die de rechter ook gebruikt bij de vaststelling van alimentatie.
- Tenslotte wordt uitvoering gegeven aan de wettelijke bevoegdheid tot verhaal bij schenking (op de persoon die de schenking heeft ontvangen) en verhaal bij nalatenschap (op de erfgenamen).

Artikel 1 **Begripsbepalingen**

1. Algemene verwijzing

Alle begrippen die in deze beleidsregels worden gebruikt en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de Participatiewet (PW), het Burgerlijk Wetboek (BW) en de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

2. Nadere begripsomschrijving

In deze beleidsregels wordt verstaan onder:

- a. alimentatie: de door de onderhoudsplichtige aan zijn (gewezen) echtgenoot en/of kind(eren) te betalen bijdrage in het levensonderhoud die tussen genoemde partijen is vastgesteld door de rechter.
- b. Awb: de Algemene wet bestuursrecht;
- c. bijstandsgerechtigde: de persoon die een door het dagelijks bestuur verstrekte algemene bijstandsuitkering ontvangt voor de kosten van levensonderhoud van zichzelf en/of zijn kind(eren).
- d. BW: het Burgerlijk Wetboek
- e. dagelijks bestuur: het dagelijks bestuur van de Intergemeentelijke Sociale Dienst Bollenstreek;
- f. fraudevordering: vordering in verband met ten onrechte of tot een te hoog bedrag verleende uitkering als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht;
- g. inlichtingenplicht: verplichting genoemd in artikel 17, eerste lid van de PW, artikel 13, eerste lid van de IOAW, artikel 13, eerste lid van de IOAZ en artikel 30c, tweede en derde lid van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen;
- h. kosten van bijstand: de netto verstrekte bijstand als bedoeld in de PW verhoogd met loonbelasting en premies volksverzekeringen waarvoor het dagelijks bestuur krachtens de Wet op de loonbelasting 1964 inhoudingsplichtig is;
- i. LBIO: Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen;
- j. onderhoudsplichtige: de gehuwde of geregistreerde partner of ex-echtgenoot/ex-partner, dan wel de ouder(s) van een kind dat jonger is dan 21 jaar die op grond van het Burgerlijk Wetboek wettelijk onderhoudsplichtig is en van wie daarom een bijdrage in het levensonderhoud ten behoeve van de (ex-) partner en/of kind kan worden gevraagd.
- k. verhaalsbijdrage: de door de onderhoudsplichtige aan het dagelijks bestuur te betalen bijdrage in de kosten van bijstand van de (gewezen) echtgenoot en/of de kinderen van onderhoudsplichtige.
- l. PW: de Participatiewet.

Toelichting op artikel 1

Om te voorkomen dat de betekenis van de begrippen van de PW en de beleidsregels uiteen lopen is in het eerste lid een algemene verwijzing naar de begrippen in de PW en de Awb opgenomen.

Waar genoemde wetten geen begripsomschrijving geven of waar begripsomschrijvingen binnen deze beleidsregels verduidelijking behoeven, geven de beleidsregels deze.

Zo is in het tweede lid ondermeer weergegeven wat alimentatie respectievelijk een verhaalsbijdrage inhoudt en wie onderhoudsplichtig is.

Alimentatie is een bijdrage in de kosten van levensonderhoud. Alimentatie moet worden betaald als er een (wettelijke) onderhoudsplicht bestaat van een persoon (de onderhoudsplichtige) jegens één of meer andere personen en die andere perso(o)nen heeft/hebben niet genoeg geld om van te leven. Doorgaans wordt alimentatie tijdens of na een echtscheidingsprocedure (of na beëindiging van een geregistreerd partnerschap) vastgesteld. Komen partijen er niet samen uit, dan kan de rechter de alimentatie vaststellen.

Alimentatie staat los van het recht op een PW-uitkering. Als de PW-uitkering van de alimentatie-gerechtigde persoon (de bijstandsgerechtigde) eindigt, moet de onderhoudsplichtige de alimentatie in beginsel gewoon blijven betalen aan zijn ex-partner en/of kinderen.

Onderhoudsplichtige: op grond van het Burgerlijk Wetboek moeten mensen die gehuwd zijn of een geregistreerd partnerschap hebben elkaar onderhouden. Maar ook als mensen uit elkaar gaan (na

echtscheiding of na beëindiging geregistreerd partnerschap), houdt de onderhoudsplicht niet op en moet (als het kan) alimentatie worden betaald aan de ex-partner wanneer die niet genoeg geld heeft om van te leven (partneralimentatie). Voorwaarde is wel dat er sprake is van een causaal verband tussen de scheiding en de bijstandsbehoefte. De uitkeringsbehoefte moet rechtstreeks voortvloeien uit het verbroken gezinsverband (en bijvoorbeeld niet het gevolg zijn van het verlies van een eigen baan). Naast de onderhoudsplicht van (ex-)partners tegenover elkaar bestaat er een onderhoudsplicht van de ouder(s) jegens zijn/hun kinderen tot 21 jaar. Wanneer ouders uit elkaar gaan, betaalt meestal de ouder die de kinderen niet verzorgt een onderhoudsbijdrage (kinderalimentatie) aan de verzorgende ouder.

De onderhoudsplichtige is de persoon van wie de onderhoudsbijdrage wordt gevraagd.

(En de onderhoudsgerechtigde is de persoon die niet genoeg geld heeft om van te leven en die op grond van de wettelijke onderhoudsplicht een bijdrage in zijn levensonderhoud kan vragen aan zijn (ex-)partner ten behoeve van zichzelf en/of zijn kind).

Een verhaalsbijdrage is de door de onderhoudsplichtige ten behoeve van zijn PW-gerechtigde ex-partner en/of kind(eren) verschuldigde onderhoudsbijdrage die door het dagelijks bestuur is vastgesteld. Betaalt de onderhoudsplichtige al naar vermogen (naar draagkracht) alimentatie aan zijn ex-partner, dan betekent dit dat minder bijstand hoeft te worden betaald door het dagelijks bestuur. En in dat geval zal er ook geen (aanvullende) verhaalsbijdrage meer kunnen worden vastgesteld.

Betaalt de onderhoudsplichtige (nog) geen alimentatie of minder alimentatie dan mogelijk is (gezien zijn draagkracht), dan betekent dit dat het dagelijks bestuur meer bijstand moet betalen. De gemaakte kosten van bijstand kan het dagelijks bestuur dan (naar draagkracht) verhalen op de onderhoudsplichtige. Het dagelijks bestuur zal in dat geval een verhaalsbijdrage vaststellen.

Weigert de onderhoudsplichtige om deze bijdrage te betalen aan het dagelijks bestuur, dan kan het dagelijks bestuur aan de rechter vragen om de verhaalsbijdrage vast te stellen.

De onderhoudsplichtige betaalt de verhaalsbijdrage rechtstreeks aan het dagelijks bestuur. Eindigt de PW-uitkering van (ex-)echtgenoot en/of kind(eren), dan eindigt ook de verhaalsbijdrage die onderhoudsplichtige moest betalen. De verhaalsbijdrage is nooit hoger dan de gemaakte kosten van bijstand.

Artikel 2 Bevoegdheid tot verhaal

Het dagelijks bestuur maakt gebruik van de bevoegdheid tot verhaal van de kosten van bijstand zoals bedoeld in paragraaf 6.5 van de PW.

Toelichting op artikel 2

De bevoegdheid (dus geen verplichting) om tot verhaal van kosten van bijstand over te gaan, is opgenomen onder de artikelen 61 t/m 62i PW. De beleidsregel in dit artikel geeft dat aan toepassing wordt gegeven aan die wettelijke bevoegdheid. Net als bij vaststelling van alimentatie door de rechter worden de Trema-normen gebruikt bij bepaling van de verhaalsbijdrage. Deze Trema-normen zijn een hulpmiddel waarmee een onderhoudsbijdrage kan worden berekend

Artikel 3 Verplichting van de bijstandsgerechtigde

Het dagelijks bestuur kan ingevolge artikel 55 van de PW de verplichting aan de bijstandsgerechtigde opleggen dat deze alles in het werk stelt om een bij rechterlijke uitspraak vastgestelde alimentatie van de onderhoudsplichtige te vorderen en/of te gaan incasseren, zo nodig door inschakeling van derden zoals het LBIO of een deurwaarder.

Toelichting op artikel 3

Dit artikel biedt het dagelijks bestuur de mogelijkheid om de bijstandsgerechtigde te verplichten zijn of haar medewerking te verlenen om de alimentatie (de onderhoudsbijdrage) van de onderhoudsplichtige af te dwingen. Deze alimentatie wordt door het dagelijks bestuur beschouwd als een voorliggende voorziening conform artikel 5 sub e van de PW (een voorziening buiten de PW waarop de belanghebbende of het gezin aanspraak kan maken, dan wel een beroep kan doen). In de praktijk wordt aan de bijstand de verplichting verbonden dat de bijstandsgerechtigde alimentatie vordert van de onderhoudsplichtige.

Artikel 4 Nihilbeding

Het dagelijks bestuur is niet gebonden door een overeenkomst tussen (ex-)echtgenoten, waarin is bepaald dat de één tegenover de ander in het geheel geen of slechts tot een bepaald bedrag alimentatie verschuldigd is na echtscheiding, scheiding van tafel en bed of ontbinding van het huwelijk. Een dergelijke overeenkomst staat niet aan verhaal in de weg.

Toelichting op artikel 4

Soms is tussen (ex-) echtgenoten / (ex-) partners de afspraak gemaakt dat de één tegenover de ander geen alimentatie verschuldigd is (nihilbeding). Of dat minder alimentatie moet worden betaald dan mogelijk is (gelet op de draagkracht van de onderhoudsplichtige en de behoefte van de onderhoudsgerechtigde / bijstandsgerechtigde).

Het dagelijks bestuur hoeft geen rekening te houden met zo'n afspraak. Dus al ligt er een alimentatie-afpraak (van partijen zelf of door de rechter vastgesteld), er kan toch een onderzoek worden gestart naar de mogelijkheden om de kosten van bijstand te verhalen op de onderhoudsplichtige. De onderhoudsplicht op grond van het Burgerlijk Wetboek blijft namelijk onverkort van kracht en het dagelijks bestuur heeft (op grond van de PW) een eigen bevoegdheid om te onderzoeken of naar draagkracht wordt voldaan aan de onderhoudsplicht.

Artikel 5 Starten verhaalsonderzoek

Zodra bij de toekenning van de bijstand duidelijk is dat de kosten van bijstand kunnen worden verhaald, wordt onderzocht tot welk bedrag er verhaal kan worden gezocht.

Toelichting op artikel 5

Een verhaalsonderzoek wordt onmiddellijk opgestart naar aanleiding van de toekenning van een uitkering of een inkomensvoorziening. Bij toekenning van een uitkering wordt door de medewerker beoordeeld of de uitkering kan worden verhaald (of er sprake is van een onderhoudsplichtige, dus als sprake is van een [ex-]partner en/of kinderen). Is dat het geval dan wordt direct een verhaalsonderzoek opgestart.

De onderhoudsplichtige wordt in dat geval direct geïnformeerd over zijn wettelijke onderhoudsplicht voor zijn ex-partner en kinderen. Door een vroegtijdige signalering van de verhaalsmogelijkheden, kan bezuinigd worden op de bijstandslasten. Niet alleen zal het versneld starten van de verhaalsprocedure meer opleveren vanwege het "langer" kunnen verhalen, maar ook is het niet ondenkbaar dat er een hoger bedrag kan worden verhaald. De onderhoudsplichtige zal doorgaans kort na de relatiebreuk nog

niet allerlei nieuwe betalingsverplichtingen zijn aangegaan, waardoor hij meer overhoudt voor het onderhoud van zijn ex-partner en/of zijn kind(eren). Het kan ook tot gevolg hebben dat via verhaal fraude (eerder) worden gesignaleerd, doordat de ex-partner melding maakt van samenwoning of inkomsten van de onderhoudsgerechtigde die bijstand ontvangt.

Artikel 6 Afzien van verhaal

Het dagelijks bestuur ziet in beginsel af van het al dan niet tijdelijk (verder) opleggen van een verhaalsbijdrage indien:

- a. de onderhoudsplichtige is toegelaten tot de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP) of in staat van faillissement is gesteld;
- b. er sprake is van een bij rechterlijke uitspraak vastgestelde alimentatie (waarbij de draagkracht berekend is op basis van de Trema-normen) en deze rechterlijke uitspraak ten tijde van het verhaalsonderzoek niet ouder is dan 12 maanden; of
- c. er, gelet op de omstandigheden van degene op wie verhaal wordt gezocht of degene die de bijstand ontvangt of heeft ontvangen, sprake is van dringende redenen.

Toelichting op artikel 6

Alimentatie en ook een verhaalsbijdrage worden berekend op basis van de draagkracht (inkomsten en uitgaven) van de onderhoudsplichtige (en op basis van de behoefte van de onderhoudsgerechtigden). De draagkracht is dan het bedrag dat de onderhoudsplichtige die alimentatie/verhaalsbijdrage moet betalen, kan missen. De rechters die alimentatie en verhaalsbijdrage in juridische procedures vaststellen, hebben hierover richtlijnen (normen) afgesproken. Dit zijn de zogenaamde 'alimentatienormen' of 'Tremanormen'.

Ook het dagelijks bestuur gebruikt deze Tremanormen voor het vaststellen van een verhaalsbijdrage. In beginsel moet een onderhoudsplichtige voor één kind tenminste € 25 per maand betalen. Is sprake van twee of meer kinderen, dan moet de onderhoudsplichtige in principe tenminste € 50 per maand betalen voor zijn kinderen.

Echter wanneer de onderhoudsplichtige is toegelaten tot de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP) of in staat van faillissement is gesteld, wordt er (nog) geen verhaalsbijdrage vastgesteld. De onderhoudsplichtige wordt geacht gedurende de duur van de WSNP of het faillissement geen draagkracht te hebben voor de nakoming van de onderhoudsverplichting.

Verder kan het zo zijn dat een rechter recent de alimentatie heeft vastgesteld. Wanneer de alimentatie door de rechter op basis van draagkracht (conform Trema-normen) is vastgesteld (dus als géén sprake is van een nihilbeding als bedoeld in artikel 4), dan kan bij deze uitspraak worden aangesloten. In dit geval zou het niet efficiënt zijn om zelf nogmaals een draagkrachtonderzoek in te stellen. Dit is anders wanneer er sprake is van gewijzigde omstandigheden. Wanneer bijvoorbeeld de onderhoudsplichtige na een periode van werkloosheid een baan heeft gevonden, met een salaris dat aanzienlijk hoger is dan zijn WW-uitkering was. In dat geval hoeft niet te worden afgezien van verhaal, maar kan toch een verhaalsbijdrage worden opgelegd.

Er kunnen ook dringende redenen zijn om tijdelijk of blijvend van het opleggen van een verhaalsbijdrage af te zien, waardoor niet kan worden verhaald. Een besluit tot (geheel of gedeeltelijk) afzien van verhaal vindt plaats op grond van een individuele beoordeling. De dringende redenen kunnen alleen betrekking hebben op de gevolgen van het opleggen van een verhaalsbijdrage voor de onderhoudsplichtige en/of de onderhoudsgerechtigde en/of hun kinderen. Het gaat hier om zeer bijzondere omstandigheden, waarbij het opleggen van een verhaalsbijdrage leidt tot onaanvaardbare financiële of sociale consequenties van de onderhoudsplichtige en/of de onderhoudsgerechtigde.

Artikel 7 Ingangsdatum verhaalsbijdrage

1. Verhaalsbijdrage die niet is gebaseerd op alimentatie uitspraak

De ingangsdatum van de verhaalsbijdrage die is vastgesteld met toepassing van artikel 62g van de PW wordt bepaald op de eerste dag volgend op de eerste aanschrijving van de onderhoudsplichtige, tenzij individuele omstandigheden tot een andere redelijke ingangsdatum noodzaken.

2. Verhaalsbijdrage overeenkomstig alimentatie uitspraak

De ingangsdatum van de verhaalsbijdrage die is vastgesteld overeenkomstig artikel 62b van de PW is gelijk aan de ingangsdatum van het recht op bijstand, dan wel de datum waarop de bijstandsgerechtigde recht heeft op de alimentatie conform de rechterlijke alimentatie uitspraak.

Toelichting op artikel 7

In dit artikel wordt geregeld vanaf welke datum een verhaalsbijdrage wordt opgelegd.

Is er géén sprake van verhaal overeenkomstig een rechterlijke alimentatie uitspraak, dan wordt in beginsel de verhaalsbijdrage opgelegd vanaf het moment van de eerste aanschrijving van de onderhoudsplichtige. Dit is ook vermeld in die eerste aanschrijving. De ingangsdatum van de verhaalsbijdrage kan uiteraard niet liggen vóór de ingangsdatum van de bijstandsverlening aan de bijstandsgerechtigde. En de opgelegde verhaalsbijdrage kan nooit meer bedragen dan de bruto kosten van bijstand.

Is er wel sprake van een rechterlijke alimentatie uitspraak die overeenkomstig artikel 62b van de PW wordt verhaald, dan kan niet eerder worden verhaald dan vanaf de ingangsdatum van de bijstand. Als de in de alimentatie uitspraak bepaalde ingangsdatum van alimentatie is gesteld op een latere datum, dan geldt uiteraard die latere datum.

Artikel 8 Verhaal in rechte

Als een onderhoudsplichtige de opgelegde verhaalsbijdrage niet of niet behoorlijk voldoet, besluit het dagelijks bestuur tot verhaal in rechte.

Toelichting op artikel 8

Als een opgelegde verhaalsbijdrage niet (volledig) wordt voldaan, besluit het dagelijks bestuur overeenkomstig artikel 62g, tweede lid, van de PW tot verhaal in rechte. In dat geval wordt vervolgens een verzoekschrift tot vaststelling van de verhaalsbijdrage ingediend bij de Rechtbank.

Artikel 9 Alimentatiebeschikking wordt niet nagekomen

Als een alimentatieplichtige structureel niet aan zijn alimentatieverplichting voldoet, kan met toepassing van artikel 62b PW verhaal worden gezocht op de alimentatieplichtige.

Toelichting op artikel 9

Als een onderhoudsplichtige niet voldoet aan een rechterlijke alimentatie-uitspraak, kan op twee manieren worden gehandeld:

1. Op grond van artikel 62b PW de verschuldigde alimentatie verhalen, of
2. aan de bijstandsverlening de voorwaarde verbinden dat de bijstandsgerechtigde de invordering overdraagt aan het LBIO (zie art. 55 PW)

Vanaf augustus 2009 is het LBIO bevoegd om zowel de partner- als de kinderalimentatie in te vorderen. De ervaring leert echter dat de invordering door het LBIO veel tijd in beslag neemt. Het duurt vaak lang voordat een uitkeringsgerechtigde geld ontvangt van het LBIO.

Zolang een uitkeringsgerechtigde geen geld van het LBIO ontvangt, ontvangt deze een volledige bijstandsuitke-ring of inkomensvoorziening. Als de belanghebbende dan op enig moment wel geld van het LBIO ontvangt, moet dit worden teruggevorderd of verrekend worden met de uitkering.

Het kan eenvoudiger zijn om de alimentatie met toepassing van artikel 62b PW te verhalen op de alimentatieplichtige. Aan de alimentatieplichtige wordt dan verzocht om de verschuldigde achterstallige alimentatie binnen zes weken aan de ISD te voldoen en voortaan elke maand het maandelijks verschuldigde alimentatiebedrag te voldoen. Dit heeft wel tot gevolg dat de bijstandsgerechtigde vanaf dat moment geen recht meer heeft op de alimentatie (het dagelijks bestuur incasseert gedurende de bijstandsverlening de verhaalde alimentatie), maar ook dat de alimentatiekorting op haar uitkering ongedaan wordt gemaakt. Na het verstrijken van de betalingstermijn, kan vervolgens een dwangbevel worden afgegeven om de alimentatie te incasseren.

Artikel 10 Termijn heronderzoeken

1. Heronderzoek als een verhaalsbijdrage is opgelegd

Als er een verhaalsbijdrage is opgelegd, doet het dagelijks bestuur eens in de 2 jaar onderzoek naar wijzigingen in de financiële- of sociale omstandigheden van de onderhoudsplichtige.

2. Heronderzoek als géén verhaalsbijdrage is opgelegd

Als er geen verhaalsbijdrage is opgelegd (deze is op nihil gesteld) en de onderhoudsplichtige betaalt geen alimentatie, stelt het dagelijks bestuur éénmaal per jaar een nieuw onderzoek in naar wijzigingen in de financiële- of sociale omstandigheden van de onderhoudsplichtige.

Toelichting op artikel 10

Een nieuw onderzoek naar wijzigingen in de draagkracht van een onderhoudsplichtige wordt eenmaal in de 2 jaar uitgevoerd.

Als er aan een onderhoudsplichtige geen verhaalsbijdrage (nihil) is opgelegd en deze betaalt ook geen alimentatie, wordt eenmaal per jaar een nieuw onderzoek naar wijzigingen in de draagkracht van de onderhoudsplichtige uitgevoerd.

Tijdens het onderzoek wordt eerst via Suwinet en GBA gecontroleerd of het inkomen of de gezinssituatie van de onderhoudsplichtige feitelijk is gewijzigd. Als er geen wijziging in inkomen of de gezinssituatie geconstateerd wordt, kan in de regel worden afgezien van het aanschrijven van de onderhoudsplichtige voor het onderzoek naar wijzigingen in de draagkracht.

Worden er wel wijzigingen in het inkomen of de gezinssituatie geconstateerd, zal de onderhoudsplichtige worden aangeschreven met het verzoek mee te werken aan een nieuw onderzoek naar zijn draagkracht.

Artikel 11 Mogelijkheden van kwijtschelding

1. Geen kwijtschelding alimentatie

Kwijtschelding van een achterstand in de betaling van alimentatie is niet mogelijk. Uit het oogpunt van efficiënt debiteurenbeheer, kan in individuele gevallen hiervan worden afgeweken.

2. Mogelijkheid kwijtschelding verhaalsbijdrage

Medewerking aan een schuldregeling of kwijtschelding van een opgelegde verhaalsbijdrage is mogelijk. Hierbij zijn de 'Beleidsregels terug- en invordering PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015' van overeenkomstige toepassing.

Toelichting op artikel 11

Verhaalsbijdragen:

Indien een schuldenregeling van toepassing is, kan een verschuldigde verhaalsbijdrage in de schuldenregeling worden meegenomen.

Ook als een onderhoudsplichtige bijvoorbeeld gedurende 10 jaar niet aan zijn betalingsverplichting heeft voldaan en het niet aannemelijk is dat er nog betalingen worden ontvangen (ook niet via dwanginvordering), dan kan het uitstaande saldo buiten invordering worden gesteld. De medewerking aan een schuldregeling of buiten invordering stelling is gebaseerd op dit artikel en op de 'Beleidsregels terug- en invordering PW, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2015' (artikel 4 en 5).

Alimentatie:

Kwijtschelding of een schuldenregeling is in principe niet mogelijk indien er sprake is van een achterstand in de alimentatie. Alimentatie is immers een voorliggende voorziening van de onderhoudsgerechtigde en het recht hierop kan niet verworpen worden zonder gevolgen voor de uitkering of de inkomensvoorziening van de onderhoudsgerechtigde.

Als de alimentatieplichtige de verschuldigde alimentatie niet meer kan voldoen, moet hij de Rechtbank vragen om de alimentatie (al dan niet tijdelijk) op een lager bedrag of op nihil vast te stellen. Slechts in dringende en zwaarwegende omstandigheden kan van verdere invordering worden afgezien.

Artikel 12 Indexering verhaalsbijdragen en alimentatie

Het dagelijks bestuur verhoogt de door de Rechtbank vastgestelde alimentatie en verhaalsbijdrage jaarlijks met het wettelijk vastgestelde indexeringspercentage. Indien een verhaalsbijdrage (nog) niet door de Rechtbank is vastgesteld, wordt deze verhoging niet toegepast.

Toelichting op artikel 12

Dit is geregeld in artikel 62d PW en artikel 402a van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 13 Verhaal bij schenking en nalatenschap

1. Verhaal bij schenking

Het dagelijks bestuur verhaalt kosten van bijstand op degene die van de (voormalig) bijstandsgerechtigde een schenking heeft ontvangen, voor zover bij het besluit op de bijstandsaanvraag met de geschonken middelen rekening zou zijn gehouden indien de schenking niet had plaatsgevonden. Wanneer gelet op alle omstandigheden aannemelijk is dat schenker ten tijde van de schenking redelijkerwijs niet heeft kunnen voorzien dat bijstandsverlening noodzakelijk zou worden, worden de kosten van bijstand niet verhaald.

2. Verhaal bij nalatenschap

Het dagelijks bestuur verhaalt kosten van bijstand op de nalatenschap van de belanghebbende:

- a. aan die (voormalig) bijstandsgerechtigde ten onrechte bijstand is verleend en voor zover voor het overlijden nog geen terugvordering heeft plaatsgevonden;
- b. bijstand is verleend in de vorm van geldlening of als gevolg van borgtocht.

Toelichting op artikel 13

In artikel 62f PW is verhaal bij schenking en nalatenschap omschreven als een bevoegdheid van het dagelijks bestuur. Er is voor gekozen om gebruik te maken van deze bevoegdheid. Is dus sprake van een schenking of nalatenschap (als bedoeld in artikel 62f PW), dan zal het dagelijks bestuur de gegeven bevoegdheid tot verhaal uitoefenen.

In het eerste lid is verhaal bij schenking omschreven. Kosten van bijstand worden verhaald op de persoon die een schenking heeft ontvangen van de (voormalig) bijstandsgerechtigde als ten tijde van die schenking redelijkerwijs was te voorzien dat bijstandsverlening noodzakelijk zou worden.

Elementen die bij verhaal bij schenking een rol spelen zijn de volgende:

1. Er moet sprake zijn van bevoordeling uit vrijgevigheid

Schenking is iedere bevoordeling uit vrijgevigheid, waardoor het eigen vermogen van de schenker vermindert (en het vermogen van de ontvanger toeneemt). De betaling van een schuld is dus geen schenking.

2. Voorzienbaarheid van bijstandsverlening

De kosten van bijstand worden verhaald op de ontvanger van de schenking als *de schenker* (de bijstandsgerechtigde) ten tijde van de schenking redelijkerwijs kon voorzien dat hij aanspraak zou moeten maken op bijstandsverlening aan hem. Het gaat er dus om of de schenker (gezien zijn individuele omstandigheden) op het moment van schenking kon voorzien dat hij bijstandsbehoevend zou worden. Kon hij dat voorzien, dan getuigt de schenking van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan. En de schenking wordt dan verhaald op de ontvanger van de schenking.

3. Middelen in de zin van de PW

Ten aanzien van verhaal bij schenking geldt dat het bedrag dat wordt verhaald bestaat uit het verschil tussen de verstrekte bijstand en de bijstand die zou zijn verstrekt indien de bijstandsgerechtigde de schenking niet had gedaan (dus wanneer hij zelf nog over die middelen had beschikt).

Dat betekent bijvoorbeeld dat rekening wordt gehouden met niet tot het vermogen te rekenen middelen en het vrij te laten vermogen (artikel 34 PW); alleen het vermogen boven de vermogensgrens kan worden verhaald.

Verder moet de eventueel door de ontvanger van de schenking betaalde belasting (schenkingsrecht), worden afgetrokken van de schenking die wordt verhaald op de ontvanger.

In het tweede lid is verhaal op de nalatenschap van de overleden bijstandsgerechtigde omschreven. Kosten van bijstand worden verhaald op de erven van de overleden bijstandsgerechtigde wanneer er ten onrechte bijstand is verleend en deze bijstand niet voor het overlijden is teruggevorderd. Ook bijstand die is verleend in de vorm van een geldlening of als gevolg van borgtocht, wordt verhaald op de nalatenschap.

Bij het verhaal op de nalatenschap wordt de bijstand verhaald op de erven die – wanneer de overleden bijstandsgerechtigde nog wel had geleefd – van hem zou zijn teruggevorderd. Dat betekent ondermeer dat – net als bij verhaal bij schenking (eerste lid) – ook rekening wordt gehouden met niet tot het vermogen te rekenen middelen en met het vrij te laten vermogen (artikel 34 PW); alleen het vermogen boven de vermogensgrens kan worden verhaald.

Artikel 14 Citeertitel

Deze beleidsregels kunnen worden aangehaald als “Beleidsregels verhaal PW ISD Bollenstreek 2015”.

Artikel 15 Inwerkingtreding

1. Deze beleidsregels treden in werking op 1 januari 2015.
2. Het Debiteurenbeleidsplan ISD Bollenstreek 2013 (met onder meer de beleidsregels verhaal PW ISD Bollenstreek 2015), wordt per de in het eerste lid genoemde datum ingetrokken.

Artikel 16 Overgangsrecht

Het debiteurenbeleidsplan ISD Bollenstreek 2005 blijft van toepassing op besluiten die zijn genomen voor de dag van inwerkingtreding van de beleidsregels verhaal PW ISD Bollenstreek 2013.

Artikel 17 Hardheidsclausule

Het dagelijks bestuur kan in bijzondere gevallen, ten gunste van de belanghebbende, afwijken van deze beleidsregels, indien toepassing van deze regels tot onbillijkheden van overwegende aard leidt en wetten in formele zin daardoor niet worden geschonden.

Toelichting op artikel 17

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid om ten gunste van de belanghebbende onderhoudsplichtige af te wijken van de beleidsregels indien strikte toepassing van deze beleidsregels leidt tot onbillijkheden van zwaarwegende aard. Bij de toepassing van de hardheidsclausule dient steeds een afweging te worden gemaakt tussen het belang van de regelgeving en de gevolgen van het handhaven van die regelgeving voor een individueel geval.

Zo kunnen er in individuele situaties dringende redenen zijn op grond waarvan van een verhaalsbesluit kan worden afgezien. Wat dringende redenen zijn, hangt af van de concrete situatie. Dit zijn niet uitsluitend redenen van financiële aard; ook immateriële omstandigheden kunnen een rol spelen.

Artikel 18 Overige situaties

In gevallen waarin deze beleidsregels niet voorzien, beslist het dagelijks bestuur.